

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про недержавне пенсійне забезпечення

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 15 грудня 2005 року N 3201-IV,
від 16 квітня 2009 року N 1276-VI

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні та регулює правовідносини, пов'язані з цим видом діяльності.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення понять

У цьому Законі поняття вживаються в такому значенні:

адміністратор недержавного пенсійного фонду (далі - адміністратор) - юридична особа, що здійснює адміністрування недержавних пенсійних фондів на умовах цього Закону;

ануїтет - періодичні пенсійні виплати, які здійснюються з установленими інтервалами часу до того моменту, поки не настане певна подія, визначена у відповідному договорі;

відкритий пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, учасниками якого можуть бути будь-які фізичні особи незалежно від місця та характеру їх роботи;

вкладник недержавного пенсійного фонду (далі - вкладник фонду) - особа, яка сплачує пенсійні внески на користь учасника шляхом перерахування грошових коштів до недержавного пенсійного фонду відповідно до умов пенсійного контракту;

власний капітал - різниця між сукупною вартістю активів юридичної особи та вартістю її зобов'язань перед третіми особами;

діяльність з недержавного пенсійного забезпечення - сукупність організаційних, юридичних та інших передбачених законодавством дій, спрямованих на здійснення недержавного пенсійного забезпечення фізичних осіб;

діяльність з управління активами - професійна діяльність, визначена законодавством про цінні папери та фондовий ринок;

довічна пенсія (довічний ануїтет) - пенсійні виплати, які здійснюються страховою організацією на підставі договору страхування довічної пенсії протягом життя фізичної особи періодично після досягнення нею пенсійного віку відповідно до законодавства про страхування;

зберігач пенсійного фонду (далі - зберігач) - банк, який провадить депозитарну діяльність зберігача цінних паперів та відповідає вимогам цього Закону;

інвестиційна декларація - документ, який визначає інвестиційну політику недержавного пенсійного фонду, основні напрями та обмеження інвестування активів недержавних пенсійних фондів відповідно до цього Закону;

індивідуальний пенсійний рахунок - персоналізований рахунок учасника пенсійного фонду, який ведеться в системі персоналізованого обліку у визначеному цим Законом порядку з метою обліку накопичених на користь учасника пенсійних коштів;

компанія з управління активами - юридична особа, яка провадить професійну діяльність з управління активами на підставі відповідної ліцензії на провадження такої діяльності;

корпоративний пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, засновником якого є юридична особа-роботодавець або декілька юридичних осіб-роботодавців та до якого можуть приєднуватися роботодавці-платники. Учасниками цього фонду можуть бути виключно фізичні особи, які перебувають (перебували) у трудових відносинах з роботодавцями-засновниками та роботодавцями - платниками цього фонду;

недержавний пенсійний фонд (далі - пенсійний фонд) - юридична особа, створена відповідно до цього Закону, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному цим Законом порядку;

одноразова пенсійна виплата - пенсійна виплата, що здійснюється одноразово у порядку та у випадках, визначених цим Законом;

пенсійна виплата - грошова виплата учасникові недержавного пенсійного забезпечення або його спадкоємцям, що здійснюється за рахунок накопичених у недержавному пенсійному фонді та облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку грошових коштів у випадках, передбачених цим Законом;

пенсійна схема - документ, який визначає умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення учасників фонду;

пенсійний контракт - договір між пенсійним фондом та його вкладником, згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника (учасників) фонду за визначеною пенсійною схемою;

пенсійні активи - активи пенсійного фонду, страхової організації, банківської установи, сформовані відповідно до цього Закону, за рахунок яких здійснюються пенсійні виплати;

пенсійні депозитні рахунки - вкладні (депозитні) рахунки фізичних осіб, що відкриваються банківськими установами з урахуванням умов, установлених законодавством, для накопичення заощаджень на виплату пенсії;

пенсійні кошти - сума зобов'язань у грошовому виразі пенсійного фонду перед його учасниками, страхової організації перед застрахованими особами згідно з договорами страхування довічної пенсії або банківської установи перед вкладниками, які відкрили пенсійні депозитні рахунки;

пенсія на визначений строк - пенсійні виплати, що здійснюються періодично протягом визначеного строку у порядку та у випадках, визначених цим Законом;

персоніфікований облік - збирання, оброблення, систематизація та зберігання передбаченої законодавством про пенсійне забезпечення і цим Законом інформації про учасників недержавного пенсійного забезпечення, відомостей про визначення їх прав на пенсійні виплати за рахунок коштів, накопичених на їх користь, а також для обчислення розміру цих виплат;

пов'язана особа юридичної особи (далі - пов'язана особа):

юридична особа, що здійснює контроль за відповідною юридичною особою або контролюється відповідною юридичною особою, чи перебуває під спільним контролем з такою юридичною особою;

фізична особа або члени її сім'ї, які здійснюють контроль за відповідною юридичною особою (членами сім'ї фізичної особи вважаються її чоловік (дружина), діти або батьки як фізичної особи, так і її чоловіка (дружини), а також чоловіка (дружини) будь-кого з дітей або батьків фізичної особи);

посадова особа відповідної юридичної особи, яка уповноважена виконувати від імені такої юридичної особи юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або припинення правових відносин, а також члени сім'ї такої посадової особи.

Під здійсненням контролю в цьому Законі слід розуміти володіння безпосередньо або через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб найбільшою часткою (паєм, пакетом акцій), що становить не менш як 20 відсотків статутного капіталу юридичної особи, або управління найбільшою кількістю голосів у органі управління юридичної особи. Для фізичної особи загальна сума володіння часткою статутного капіталу юридичної особи (голосів у органі управління) визначається як загальний обсяг корпоративних прав, що належать такій фізичній особі, членам її сім'ї та юридичним особам, які контролюються такою фізичною особою або членами її сім'ї;

професійний пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, засновником (засновниками) якого можуть бути об'єднання юридичних осіб-роботодавців, об'єднання фізичних осіб, включаючи професійні спілки (об'єднання професійних спілок), або фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності (занять). Учасниками такого фонду можуть бути

виключно фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності (занять), визначеної у статуті фонду;

резервний фонд - фонд грошових коштів, створений відповідно до цього Закону та законів України, що регулюють діяльність господарських товариств, адміністратором, компанією з управління активами з метою відшкодування можливих збитків учасників пенсійних фондів унаслідок неналежного виконання зобов'язань перед ними або порушення законодавства відповідними суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення;

роботодавець - власник підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, виду діяльності або уповноважений ним орган чи фізична особа, яка відповідно до законодавства використовує найману працю;

роботодавець - платник корпоративного пенсійного фонду (далі - роботодавець-платник) - роботодавець, який визнає статут уже створеного корпоративного пенсійного фонду, виявив бажання перераховувати грошові кошти на користь своїх працівників до такого фонду на підставі договору, укладеного ним з радою цього пенсійного фонду;

саморегульвна організація адміністраторів недержавних пенсійних фондів - неприбуткова організація (непідприємницьке товариство), що створюється з метою встановлення професійних стандартів діяльності з адміністрування недержавних пенсійних фондів, захисту та представлення інтересів своїх членів, а також учасників недержавних пенсійних фондів;

страхова організація - страховик, який отримав ліцензію на страхування життя;

учасник недержавного пенсійного забезпечення - фізична особа, на користь якої сплачуються пенсійні внески до пенсійного фонду, страхової організації або на пенсійний депозитний рахунок до банківської установи і яка має право на недержавне пенсійне забезпечення на умовах і в порядку, визначених пенсійним контрактом, договором страхування або договором про відкриття пенсійного депозитного рахунку та цим Законом;

учасник недержавного пенсійного фонду (далі - учасник фонду) - фізична особа, на користь якої сплачуються пенсійні внески до недержавного пенсійного фонду;

чиста вартість одиниці пенсійних внесків - розрахункова вартість одиниці пенсійних внесків, що визначається шляхом ділення чистої вартості активів пенсійного фонду на загальну кількість одиниць пенсійних внесків на день підрахунку. Чиста вартість одиниці пенсійних внесків на день надходження першого пенсійного внеску до пенсійного фонду встановлюється у розмірі 1 гривня;

чиста вартість активів пенсійного фонду - різниця між вартістю активів пенсійного фонду на день проведення підрахунку та загальною сумою зобов'язань пенсійного фонду, що підлягають виконанню на день проведення підрахунку.

Стаття 2. Система недержавного пенсійного забезпечення

1. Система недержавного пенсійного забезпечення - це складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі

фізичних та юридичних осіб, крім випадків, передбачених законами, у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

2. Суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення є:

недержавні пенсійні фонди;

страхові організації, які уклали договори страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті;

банківські установи, які уклали договори про відкриття пенсійних депозитних рахунків;

вкладники та учасники пенсійних фондів;

вкладники пенсійних депозитних рахунків;

фізичні та юридичні особи, які уклали договори страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті;

засновники пенсійних фондів;

роботодавці - платники корпоративних пенсійних фондів;

саморегулювні організації суб'єктів, які надають послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення;

органи державного нагляду і контролю у сфері недержавного пенсійного забезпечення;

адміністратори пенсійних фондів;

компанії з управління активами;

зберігачі;

аудитори;

особи, які надають консультаційні та агентські послуги відповідно до цього Закону.

3. Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється:

пенсійними фондами шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками таких фондів відповідно до цього Закону;

страховими організаціями шляхом укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду відповідно до цього Закону та законодавства про страхування;

банківськими установами відповідно до цього Закону та законодавства про банківську діяльність шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення пенсійних заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, що встановлюється згідно із законом.

Стаття 3. Законодавство про недержавне пенсійне забезпечення

Законодавство про недержавне пенсійне забезпечення складається з цього Закону, законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, законів України "Про страхування", "Про банки і банківську діяльність", "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)", "Про цінні папери і фондову біржу", "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні", "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону.

Стаття 4. Принципи недержавного пенсійного забезпечення

1. Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється на принципах:

законодавчого визначення умов недержавного пенсійного забезпечення;

заінтересованості фізичних осіб у недержавному пенсійному забезпеченні;

добровільності створення пенсійних фондів юридичними та фізичними особами, об'єднаннями фізичних осіб та об'єднаннями юридичних осіб;

добровільної участі фізичних осіб у системі недержавного пенсійного забезпечення та вибору виду пенсійної виплати, крім випадків, передбачених цим Законом;

добровільності прийняття роботодавцем рішення про здійснення пенсійних внесків на користь своїх працівників до системи недержавного пенсійного забезпечення;

економічної заінтересованості роботодавця у здійсненні пенсійних внесків на користь своїх працівників до системи недержавного пенсійного забезпечення;

неможливості необґрунтованої відмови роботодавця від здійснення пенсійних внесків до системи недержавного пенсійного забезпечення на користь своїх працівників, якщо роботодавець розпочав здійснення таких пенсійних внесків;

рівноправності всіх учасників пенсійного фонду, які беруть участь в одній пенсійній схемі;

розмежування та відокремлення активів пенсійного фонду від активів його засновників і роботодавців - платників пенсійного фонду, адміністратора, компаній з управління активами, страхових організацій з метою унеможливлення банкрутства пенсійного фонду;

визначення розміру пенсійної виплати залежно від суми пенсійних коштів, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду або застрахованої особи;

гарантування фізичним особам реалізації прав, наданих їм цим Законом;

цільового та ефективного використання пенсійних коштів;

державного регулювання розміру тарифів на послуги, що надаються у системі недержавного пенсійного забезпечення;

відповідальності суб'єктів системи недержавного пенсійного забезпечення за порушення норм, передбачених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами;

державного регулювання діяльності з недержавного пенсійного забезпечення та нагляду за його здійсненням.

Стаття 5. Аудиторські перевірки у сфері недержавного пенсійного забезпечення

1. Планові аудиторські перевірки діяльності пенсійних фондів, адміністраторів, компаній з управління активами, зберігачів, страхових організацій та банків, що надають послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення, проводяться не рідше ніж один раз на рік за рахунок юридичних осіб, що перевіряються. Результати аудиторських перевірок підлягають опублікуванню в порядку, визначеному цим Законом.

2. Аудиторська перевірка проводиться аудитором, який має право на провадження аудиторської діяльності і займається виключно наданням аудиторських послуг згідно із законодавством.

Аудиторська перевірка проводиться згідно із законодавством на підставі договору, який укладається між аудитором та юридичною особою, що перевіряється.

Один і той же аудитор не може провадити перевірку двох і більше юридичних осіб, що надають послуги одному й тому ж пенсійному фонду. Аудитор не може проводити перевірку суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення та вищезазначених юридичних осіб, якщо він або його засновник (засновники) володіють часткою (паєм, акціями) у статутному капіталі цих суб'єктів (юридичних осіб) або їх засновника (засновників).

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України встановлює вимоги до аудиторів, які здійснюють аудит юридичних осіб - суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення.

3. При поданні річної звітності Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України і Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку адміністратор і компанія з управління активами обов'язково додають до зазначеної звітності копію аудиторського висновку встановленого зразка.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Національний банк України і Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку в межах своєї компетенції мають право організувати перевірку діяльності пенсійного фонду, адміністратора, компанії з управління активами, зберігача, страхової організації та банківської установи, що надають

послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення, самостійно або із залученням аудитора. Оплата таких перевірок не може здійснюватися за рахунок особи, що перевіряється.

Розділ II

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПЕНСІЙНИМИ ФОНДАМИ

Стаття 6. Недержавні пенсійні фонди та їх види

1. Недержавні пенсійні фонди створюються на підставі рішення засновників та не мають на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між засновниками.
2. Недержавне пенсійне забезпечення є для пенсійних фондів виключним видом діяльності. Провадження пенсійними фондами іншої діяльності, не передбаченої цим Законом, забороняється.
3. Активи пенсійного фонду (пенсійні активи) формуються за рахунок внесків до пенсійного фонду (пенсійних внесків) та прибутку (збитку) від інвестування пенсійних внесків.
4. За видами пенсійні фонди можуть утворюватися як відкриті пенсійні фонди, корпоративні пенсійні фонди та професійні пенсійні фонди.

Пенсійним фондам забороняється змінювати їх вид та найменування, зазначені у статуті пенсійного фонду, після реєстрації Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

5. Дозволяється приєднання та злиття декількох пенсійних фондів однакового виду. Забороняється проводити реорганізацію будь-яких пенсійних фондів шляхом поділу чи виділення, а також приєднання, злиття пенсійних фондів різних видів.

6. Пенсійний фонд має власне найменування, в якому повинні бути зазначені вид фонду, слова "недержавний пенсійний фонд" або "пенсійний фонд", та яке відрізняється від найменувань будь-яких інших пенсійних фондів, створених на території України.

Слова "недержавний пенсійний фонд" та "пенсійний фонд" не можуть використовуватися у назвах юридичних осіб, що створюються не за цим Законом, за винятком використання слів "пенсійний фонд" Пенсійним фондом України та його органами, а також підприємствами, установами й організаціями, що перебувають в управлінні Пенсійного фонду України.

7. Єдиним органом управління пенсійного фонду є рада пенсійного фонду (рада фонду).

8. Пенсійний фонд для забезпечення своєї діяльності користується послугами осіб, визначених цим Законом, на підставі відповідних договорів, які укладаються з цими особами радою фонду.

9. Пенсійний фонд не може брати на себе зобов'язання, не пов'язані з діяльністю з недержавного пенсійного забезпечення. Пенсійний фонд не несе відповідальності за

зобов'язаннями третіх осіб і не має права передавати свої зобов'язання перед учасниками та вкладниками фонду третім особам, крім випадків, передбачених цим Законом.

10. Пенсійний фонд не несе відповідальності за зобов'язаннями держави, а держава не несе відповідальності за зобов'язаннями пенсійного фонду, що зазначається у кожному пенсійному контракті.

11. Юридична особа, діяльність якої фінансується за рахунок Державного бюджету України або місцевих бюджетів, має право бути засновником корпоративного пенсійного фонду або здійснювати пенсійні внески до вже створених пенсійних фондів лише у випадках, коли створення таких фондів або здійснення пенсійних внесків передбачено законами України або рішенням відповідних місцевих рад. Заснування такими юридичними особами відкритих пенсійних фондів забороняється. Кошти, перераховані до будь-якого пенсійного фонду будь-яким вкладником, не є власністю держави або органів місцевого самоврядування.

12. Пенсійний фонд не може бути проголошений банкрутом та ліквідований за законодавством про банкрутство. Створення, функціонування та ліквідація недержавних пенсійних фондів здійснюється за цим Законом.

Стаття 7. Учасники та вкладники недержавних пенсійних фондів

1. Фізична особа, на користь якої сплачуються пенсійні внески до недержавного пенсійного фонду і яка має право або набуде право на одержання пенсійних виплат з такого фонду, є учасником фонду.

Учасниками фонду можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства. Участь фізичних осіб у будь-якому недержавному пенсійному фонді є добровільною. Фізична особа може бути учасником кількох пенсійних фондів за власним вибором.

Пенсійні виплати можуть здійснюватися учаснику фонду або його спадкоємцю.

2. Особа, яка сплачує пенсійні внески на користь учасника фонду шляхом перерахування коштів до недержавного пенсійного фонду відповідно до умов пенсійного контракту, є вкладником фонду.

Вкладником фонду може бути сам учасник фонду, подружжя, діти, батьки, роботодавець учасника фонду або професійне об'єднання, членом якого є учасник фонду.

У будь-якому пенсійному фонді його учасники можуть бути одночасно і вкладниками такого фонду.

Учасники відкритого пенсійного фонду мають право залишатися його учасниками у разі припинення здійснення пенсійних внесків на їх користь.

3. Накопичені пенсійні кошти в сумі розміру пенсійних внесків, що сплачені на користь учасника фонду, та розподіленого на його користь прибутку (збитку) пенсійного фонду, є власністю такого учасника, якою він розпоряджається згідно з цим Законом.

Інформація про суму накопичених пенсійних коштів, належних кожному учаснику фонду, відображається на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду, який ведеться в системі персоніфікованого обліку.

4. Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення учасників фонду встановлюються у вигляді пенсійних схем, які є невід'ємним додатком до статуту недержавного пенсійного фонду.

Стаття 8. Засновники недержавних пенсійних фондів

1. Засновником відкритого пенсійного фонду можуть бути будь-які одна чи декілька юридичних осіб з урахуванням обмежень, встановлених частиною одинадцятою статті 6 цього Закону.

Засновником корпоративного пенсійного фонду може бути юридична особа-роботодавець або декілька юридичних осіб-роботодавців, до яких можуть приєднуватися роботодавці-платники.

Засновником (засновниками) професійного пенсійного фонду можуть бути об'єднання юридичних осіб-роботодавців, об'єднання фізичних осіб, включаючи професійні спілки (об'єднання професійних спілок), або фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності (занять).

2. Роботодавець може стати платником уже створеного корпоративного пенсійного фонду на підставі договору про участь у корпоративному пенсійному фонді за умови визнання статуту такого фонду, внесення відповідних змін до колективного договору (за умови його наявності) та обов'язкового повідомлення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України про свою участь у пенсійному фонді.

3. Засновниками або роботодавцями - платниками корпоративного пенсійного фонду можуть бути роботодавці - юридичні особи, що провадять свою діяльність беззбитково не менше ніж протягом одного фінансового року, крім випадків реорганізації юридичної особи.

4. Роботодавець, який виявив бажання стати платником уже створеного корпоративного пенсійного фонду, укладає з радою цього пенсійного фонду договір про участь у корпоративному пенсійному фонді, істотними умовами якого є:

повна назва та місцезнаходження (юридична адреса) органів управління договірних сторін;

предмет договору;

права і обов'язки сторін;

підтвердження відповідності роботодавця вимогам, передбаченим цим Законом для засновників корпоративних пенсійних фондів;

порядок зміни умов договору;

умови дострокового розірвання договору.

5. Засновники відкритого пенсійного фонду не можуть бути зберігачем цього фонду та його аудитором. Засновники корпоративного або професійного фонду та роботодавці - платники корпоративного пенсійного фонду не можуть бути зберігачем, аудитором і компанією з управління активами цього фонду, а також його адміністратором, крім випадків, передбачених цим Законом.

У разі створення свого корпоративного пенсійного фонду компанія з управління активами або банківська установа має право здійснювати управління активами такого фонду та адміністрування фондом за умови отримання відповідних ліцензій у порядку, встановленому законодавством.

6. Засновники будь-якого пенсійного фонду та роботодавці - платники корпоративного пенсійного фонду можуть бути засновниками компанії з управління активами та професійного адміністратора, з якими цей фонд уклав відповідні договори.

7. Юридична особа може бути одночасно засновником не більш як одного корпоративного чи одного професійного пенсійного фонду. Така юридична особа може бути засновником одного або більше відкритих пенсійних фондів.

8. У разі створення пенсійного фонду кількома засновниками один із засновників має право вийти з їх складу в порядку, передбаченому статутом пенсійного фонду, попередивши про це інших засновників та учасників фонду, на користь яких він сплачував пенсійні внески за власні кошти, не пізніше ніж за шість місяців до виходу з числа засновників пенсійного фонду.

Роботодавець - платник корпоративного пенсійного фонду може припинити сплату пенсійних внесків до такого пенсійного фонду шляхом розірвання договору про участь у пенсійному фонді, попередивши Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України та учасників фонду за шість місяців до розірвання такого договору.

Рішення роботодавця про вихід із складу засновників або про розірвання договору про участь у пенсійному фонді обов'язково вноситься до колективного договору, якщо заснування такого фонду або участь у такому фонді роботодавця було передбачено колективним договором.

9. У разі виходу із складу засновників корпоративного пенсійного фонду одного із засновників або розірвання роботодавцем-платником договору про участь у корпоративному пенсійному фонді учасники такого фонду, які є працівниками цього засновника або роботодавця-платника, втрачають право бути учасниками такого корпоративного пенсійного фонду.

Учасники фонду, які є працівниками такого роботодавця, зобов'язані протягом трьох місяців з дня отримання повідомлення про вихід їх роботодавця з числа засновників або роботодавців - платників корпоративного пенсійного фонду подати адміністратору цього фонду заяву із зазначенням нового пенсійного фонду, страхової організації або банку, в якому буде відкрито пенсійний депозитний рахунок, куди мають бути передані належні їм пенсійні кошти. Разом з письмовою заявою учасники фонду надають копію пенсійного

контракту, укладеного з новим пенсійним фондом, або договору страхування з обраною страховою організацією, або договору про відкриття пенсійного депозитного рахунку.

У разі відсутності такої заяви пенсійні кошти учасника фонду передаються до іншого пенсійного фонду за вибором адміністратора, який передає такі кошти, з повідомленням про це такого учасника та Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

10. У разі виходу із складу засновників або роботодавців - платників корпоративного пенсійного фонду роботодавець зобов'язаний сплатити пенсійні внески за раніше укладеними пенсійними контрактами, які підлягали сплаті до дня попередження про вихід із складу засновників або роботодавців - платників пенсійного фонду.

Стаття 9. Статут пенсійного фонду

1. Пенсійний фонд діє на підставі статуту, який повинен відповідати вимогам цього Закону. Статут пенсійного фонду затверджується засновниками фонду. Зміни до статуту пенсійного фонду вносяться радою цього пенсійного фонду за погодженням з його засновниками.

При створенні корпоративного або професійного пенсійного фонду статут затверджується засновниками і погоджується з представниками трудових колективів відповідних юридичних осіб-роботодавців у частині пенсійної схеми.

Приєднання до корпоративного пенсійного фонду роботодавця - платника пенсійного фонду не потребує внесення змін до статуту пенсійного фонду.

2. Статутом пенсійного фонду можуть встановлюватися тільки такі умови і правила недержавного пенсійного забезпечення, які не суперечать цьому Закону та іншим нормативно-правовим актам, прийнятим відповідно до цього Закону.

3. Статут пенсійного фонду повинен містити:

- 1) повне і скорочене (за наявності) найменування, вид фонду (відкритий, корпоративний чи професійний), місцезнаходження (юридичну адресу) ради фонду;
- 2) відомості про засновників фонду із зазначенням їх місцезнаходження (юридичної адреси);
- 3) порядок внесення змін до пенсійних схем та їх скасування;
- 4) порядок затвердження і внесення змін до інвестиційної декларації фонду;
- 5) порядок укладення пенсійних контрактів;
- 6) права та обов'язки фонду і порядок їх реалізації, права та обов'язки засновників, роботодавців-платників, вкладників і учасників пенсійного фонду;
- 7) порядок формування порядку денного, скликання, проведення зборів засновників (в тому числі щодо проведення зборів шляхом опитування) та їх компетенцію;

- 8) повноваження ради пенсійного фонду, порядок її утворення та функціонування, скликання її засідань, кваліфікаційні вимоги до її членів;
- 9) умови набуття статусу учасника фонду;
- 10) умови сплати внесків до пенсійного фонду;
- 11) порядок використання пенсійних активів фонду;
- 12) види дозволених витрат, пов'язаних з діяльністю пенсійного фонду;
- 13) порядок організації персоніфікованого обліку учасників недержавного пенсійного фонду та звітності, а також порядок отримання учасниками фонду виписок про стан їх індивідуальних пенсійних рахунків;
- 14) порядок ліквідації та реорганізації пенсійного фонду;
- 15) умови, за яких можуть бути проведені вибір і заміна адміністратора, компанії з управління активами, зберігача та порядок такої заміни із зазначенням дій, спрямованих на захист прав учасників фонду;
- 16) порядок оприлюднення інформації про діяльність пенсійного фонду;
- 17) порядок внесення змін до статуту пенсійного фонду;
- 18) порядок виходу засновників пенсійного фонду;
- 19) інші положення, що не суперечать законодавству.

4. Статут пенсійного фонду та зміни до нього реєструються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України у встановленому нею порядку.

Зміни до статуту пенсійного фонду не можуть погіршувати умови пенсійного забезпечення учасників фонду.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України не реєструє зміни до статутів пенсійних фондів, які порушують вимоги, встановлені цим Законом.

5. Зміни до статуту пенсійного фонду подаються на реєстрацію радою фонду за тими ж правилами, що встановлені для реєстрації пенсійного фонду, протягом семи робочих днів після затвердження таких змін.

Стаття 10. Інвестиційна декларація пенсійного фонду

1. Інвестиційна декларація пенсійного фонду розробляється і затверджується радою фонду відповідно до цього Закону.

Інвестиційна декларація пенсійного фонду підлягає обов'язковій реєстрації в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України протягом 60 календарних днів після формування ради фонду. Примірник зареєстрованої інвестиційної декларації обов'язково подається радою фонду Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом п'яти робочих днів після її реєстрації.

У разі відсутності у складі ради пенсійного фонду осіб, професійно підготовлених до роботи у сфері інвестиційної діяльності, рада зобов'язана залучити до розроблення інвестиційної декларації консультантів з інвестиційних питань. Оплата послуг таких консультантів здійснюється за рахунок засновників пенсійного фонду.

2. Інвестиційна декларація визначає інвестиційну політику фонду. В інвестиційній декларації відображаються основні напрями інвестування пенсійних активів та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, встановлені в межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності, визначених цим Законом.

Інвестиційна декларація є обов'язковою для застосування особами, що здійснюють управління активами пенсійного фонду, та зберігачем.

3. Рада фонду зобов'язана проводити щорічний аналіз ефективності інвестиційної діяльності та визначати доцільність внесення змін до інвестиційної декларації з урахуванням пропозицій, поданих особами, що здійснюють управління активами такого пенсійного фонду.

4. Правила підготовки, вимоги до інвестиційної декларації, порядок її реєстрації та внесення змін до неї встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України за погодженням з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 11. Реєстрація пенсійного фонду

1. Державна реєстрація пенсійного фонду та видача йому відповідного свідоцтва проводяться Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Пенсійний фонд набуває статусу юридичної особи та права на провадження діяльності з недержавного пенсійного забезпечення з моменту його реєстрації в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та отримання відповідного свідоцтва.

2. Для реєстрації пенсійного фонду його засновники подають до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України такі документи:

заяву про реєстрацію пенсійного фонду, складену за формою, встановленою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;

рішення про створення пенсійного фонду (протокол установчих зборів за наявності кількох засновників або рішення уповноваженого органу засновника за наявності одного засновника);

примірники оригіналів або нотаріально засвідчені копії установчих документів засновників;

статут пенсійного фонду;

відомості про посадових осіб засновників та пов'язаних осіб пенсійного фонду за формою, встановленою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;

відомості про результати фінансово-господарської діяльності засновників за останній до подання документів фінансовий рік та на останню звітну дату, що передує даті подання документів на реєстрацію фонду, засвідчені аудитором.

3. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право перевіряти подані засновниками пенсійного фонду документи на відповідність їх нормам законодавства та достовірність повідомленої в них інформації та, в разі необхідності, вимагати надання додаткових документів та пояснень. Рішення щодо реєстрації пенсійного фонду та видачі йому свідоцтва приймається протягом 30 календарних днів після подання всіх документів, визначених цією статтею.

4. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України може відмовити в реєстрації пенсійного фонду у разі невідповідності поданих документів і даних, які вони містять, вимогам цього Закону.

5. У разі відмови у реєстрації пенсійного фонду у строки, визначені цим Законом, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України зобов'язана письмово повідомити про це заявника з обов'язковим обґрунтуванням причин відмови та із зазначенням обов'язкових заходів для усунення виявлених недоліків.

6. Засновники пенсійного фонду мають право усунути недоліки або подати додаткові документи та інформацію Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України протягом 30 календарних днів після отримання повідомлення про відмову у реєстрації.

Після усунення недоліків або подання додаткової інформації Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України протягом 30 календарних днів приймає рішення щодо реєстрації пенсійного фонду.

7. Рішення про відмову у реєстрації або порушення строків реєстрації пенсійного фонду, установлених цим Законом, може бути оскаржене засновниками пенсійного фонду в судовому порядку. Збитки, завдані неправомірною відмовою або неререєстрацією, відшкодовуються згідно із законом.

Стаття 12. Обов'язкові умови початку діяльності недержавних пенсійних фондів

1. Засновники пенсійного фонду зобов'язані протягом трьох місяців з дня реєстрації пенсійного фонду сформувати склад ради фонду відповідно до цього Закону.

2. Рада фонду повинна укласти договори:

про адміністрування пенсійного фонду - з адміністратором, який має ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів;

про управління активами пенсійного фонду - з компанією з управління активами або з іншою особою, яка отримала ліцензію Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління активами;

про обслуговування пенсійного фонду зберігачем - із зберігачем.

Укладення пенсійних контрактів та отримання пенсійних внесків на рахунок пенсійного фонду до виконання вимог цієї статті забороняється.

3. Порядок подання адміністратором інформації про виконання вимог щодо укладення договорів, зазначених у частині другій цієї статті, визначається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

4. У разі невиконання вимог цієї статті Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України протягом одного року з дня реєстрації пенсійного фонду приймає рішення про скасування реєстрації такого пенсійного фонду.

Стаття 13. Рада пенсійного фонду

1. Для здійснення контролю за поточною діяльністю пенсійного фонду і вирішення основних питань його роботи утворюється рада фонду.

Рада фонду утворюється у кількості не менше п'яти осіб. З числа членів ради фонду обираються голова та секретар ради фонду простою більшістю голосів.

2. Члени ради будь-якого фонду обираються на три роки з правом переобрання на наступний строк з числа осіб, які:

1) є дієздатними;

2) відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та статутом пенсійного фонду;

3) не були засуджені за умисні злочини;

4) не були протягом останніх семи років керівниками юридичних осіб, визнаних банкрутами або підданих процедурі примусової ліквідації у період перебування цієї особи на керівній посаді;

5) не є пов'язаними особами інших членів ради фонду.

Член ради фонду може скласти з себе повноваження достроково за власним бажанням.

3. Кандидати в члени ради фонду, які є представниками засновників пенсійного фонду та роботодавців - платників корпоративного пенсійного фонду, призначаються засновниками пенсійного фонду та роботодавцями - платниками корпоративного пенсійного фонду, визнаються членами ради фонду на зборах засновників та набувають повноважень членів ради фонду, якщо протягом 30 днів після подання списку членів ради фонду до Державної

комісії з регулювання ринків фінансових послуг України щодо них не надійде обґрунтованого письмового заперечення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

Кількість представників, яких кожен із засновників пенсійного фонду та роботодавців - платників корпоративного пенсійного фонду має право делегувати до ради фонду, визначається у статуті пенсійного фонду чи за рішенням зборів засновників. Можливим є делегування до ради фонду одного представника від кількох засновників (роботодавців-платників).

4. Право на представництво у раді фонду від роботодавця-платника, який приєднався до вже створеного корпоративного пенсійного фонду, при сформованому складі ради цього фонду, реалізується при черговому переобранні членів ради фонду.

5. Повноваження члена ради фонду припиняються у разі:

1) закінчення строку повноважень;

2) вибуття зі складу засновників фонду особи, представником якої був такий член ради фонду;

3) прийняття зборами засновників рішення про припинення членом ради своїх повноважень за поданням засновника (роботодавця-платника), якого цей член ради представляє;

4) подання членом ради фонду голові або секретарю ради фонду заяви про вихід із складу ради фонду за власним бажанням;

5) визнання судом члена ради фонду недієздатним;

6) набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо цього члена ради фонду;

7) визнання члена ради фонду судом безвісно відсутнім або померлим;

8) недотримання умов, установлених частиною другою цієї статті;

9) вчинення членом ради корпоративного пенсійного фонду дій, які спричинили скасування наданої одноосібному засновнику такого фонду ліцензії на провадження адміністрування пенсійних фондів у разі, коли адміністрування цього фонду здійснювалося цим засновником;

10) подання письмової вимоги учасниками фонду, які становлять не менш ніж 25 відсотків від загальної кількості учасників фонду, про відкликання або переобрання члена ради фонду;

11) смерті члена ради фонду.

6. Рішенням зборів засновників може бути встановлена винагорода членам ради фонду. Виплата винагороди здійснюється за рахунок засновників та роботодавців - платників пенсійного фонду.

7. Організаційно-технічне та матеріальне забезпечення діяльності ради фонду та проведення зборів засновників здійснюється адміністратором фонду за рахунок коштів, сплачених йому відповідно до умов договору про адміністрування пенсійного фонду.

8. Адміністратор повідомляє Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України про утворення ради фонду та зміни у її складі протягом семи робочих днів після прийняття відповідного рішення.

9. Член ради пенсійного фонду може оскаржити до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України рішення щодо припинення його повноважень у випадку, передбаченому пунктом 9 частини п'ятої цієї статті, протягом двох місяців після прийняття такого рішення, а у разі незгоди з рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України - до суду.

Стаття 14. Повноваження ради пенсійного фонду

1. Рада фонду провадить свою діяльність у порядку, визначеному статутом пенсійного фонду, та відповідно до вимог цього Закону, зокрема:

звітує про діяльність пенсійного фонду перед зборами засновників фонду;

реєструє в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України зміни до пенсійних схем фонду, погоджені із засновниками (з урахуванням вимог, встановлених абзацом другим частини першої статті 9 цього Закону);

затверджує інвестиційну декларацію та зміни до неї;

обирає голову та секретаря ради фонду з числа членів ради;

укладає від імені пенсійного фонду договори з адміністратором, компанією з управління активами або іншою особою, яка має право здійснювати управління активами пенсійного фонду, зберігачем, аудитором пенсійного фонду;

заслуховує звіти про діяльність адміністратора, осіб, які здійснюють управління активами пенсійного фонду, зберігача та приймає рішення щодо цих звітів;

затверджує інформацію про фінансовий стан пенсійного фонду, яка підлягає оприлюдненню в порядку, встановленому цим Законом, та розглядає аудиторський висновок;

здійснює контроль за цільовим використанням активів пенсійного фонду;

розглядає спірні питання, що виникають між пенсійним фондом та його учасниками та (або) вкладниками;

вирішує інші питання, віднесені статутом пенсійного фонду до компетенції ради цього фонду.

Питання, віднесені цим Законом і статутом пенсійного фонду до компетенції ради фонду, не можуть бути передані до компетенції виконавчих органів засновника (засновників) фонду, професійного адміністратора або будь-яких інших осіб.

2. Голова ради фонду організовує роботу ради відповідно до вимог цього Закону та статуту пенсійного фонду і підписує особисто від імені пенсійного фонду документи, передбачені цим Законом, або дає доручення на це уповноваженій особі з числа членів ради фонду.

3. Рада фонду має право здійснювати свої повноваження, якщо у її засіданні беруть участь більше половини загальної кількості її членів.

У разі коли у складі ради залишилася половина загальної кількості її членів або менше, голова ради зобов'язаний скликати позачергові збори засновників фонду.

4. У разі коли внаслідок реорганізації професійного адміністратора, компанії з управління активами або зберігача порушуються вимоги цього Закону в частині, що стосується пов'язаних осіб, рада фонду зобов'язана протягом трьох місяців прийняти рішення щодо вибору нового надавача відповідних послуг із забезпеченням при цьому дотримання вимог законодавства щодо пов'язаних осіб.

Стаття 15. Засідання ради фонду

1. Засідання ради фонду скликаються головою ради не рідше одного разу на квартал.

Голова ради фонду зобов'язаний скликати засідання ради фонду протягом п'яти робочих днів у разі:

- 1) виникнення питань, віднесених до компетенції ради фонду;
- 2) отримання радою фонду від органів державної влади, що здійснюють державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення, повідомлення про виявлення порушень у діяльності осіб, з якими укладено договори відповідно до частини другої статті 12 цього Закону, або анулювання таким особам ліцензій на провадження відповідної діяльності;
- 3) отримання письмової вимоги не менше ніж третини членів ради фонду;
- 4) дострокового розірвання договорів з адміністратором, компанією з управління активами, зберігачем фонду;
- 5) отримання письмової вимоги від учасників фонду, які становлять не менш ніж десять відсотків загальної кількості учасників фонду, про проведення засідання ради фонду;
- 6) в інших випадках, передбачених статутом пенсійного фонду.

На засіданнях ради фонду мають право бути присутні представники осіб, на вимогу яких проводиться засідання ради.

На засідання ради фонду, на яких розглядаються питання щодо результатів діяльності пенсійного фонду, обов'язково запрошуються представники адміністратора, компанії з управління активами, зберігача фонду.

2. Засідання ради фонду є правомочним, якщо в ньому беруть участь більше половини загальної кількості її членів.

Рішення ради фонду приймаються простою більшістю голосів членів ради фонду, які беруть участь у засіданні. У разі рівної кількості голосів вирішальним є голос голови ради фонду.

3. Питань, винесених на розгляд ради фонду на вимогу учасників фонду, рада зобов'язана прийняти рішення.

3. Протокол засідання ради фонду підписується головою або уповноваженою ним особою з числа членів ради фонду, а також секретарем ради фонду і надається засновникам, адміністратору, особам, що здійснюють управління активами, та зберігачу пенсійного фонду, а також іншим особам, яких стосуються рішення, прийняті на засіданні ради фонду, не пізніше ніж протягом трьох робочих днів після проведення засідання ради фонду.

Стаття 16. Збори засновників пенсійного фонду

1. Збори засновників пенсійного фонду проводяться не рідше одного разу на рік. Дата, час і місце проведення зборів оголошуються радою фонду шляхом письмового повідомлення усіх засновників фонду не пізніше ніж за 20 днів до проведення зборів.

Порядок формування порядку денного, скликання, проведення та компетенція зборів засновників визначаються статутом пенсійного фонду з урахуванням вимог цього Закону.

Учасники фонду, які становлять не менш ніж десять відсотків загальної кількості учасників фонду, мають право вимагати скликання позачергових зборів засновників та обов'язкового прийняття рішення з питань, запропонованих ними до розгляду на зборах засновників.

2. Збори засновників пенсійного фонду вважаються правомочними, якщо на них присутні більше половини загальної кількості засновників фонду.

У разі коли збори засновників не відбулися два рази підряд у зв'язку з їх неправомочністю через відсутність достатнього числа представників засновників, рішення за порядком денним таких зборів приймається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Обов'язковим питанням порядку денного зборів засновників є вибори нових членів ради фонду замість тих, повноваження яких були припинені.

3. До компетенції зборів засновників належать:

- а) погодження змін до статуту пенсійного фонду, в тому числі що стосується пенсійних схем;
- б) затвердження підсумків роботи пенсійного фонду;

в) винесення рішень про притягнення до майнової відповідальності членів ради пенсійного фонду;

г) заслуховування звіту ради пенсійного фонду та винесення рішень про переобрання членів ради пенсійного фонду;

д) вирішення інших питань, віднесених до компетенції зборів засновників статутом пенсійного фонду.

4. Збори засновників пенсійного фонду можуть проводитись шляхом опитування, якщо таке визначено статутом пенсійного фонду, у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

5. Рішення зборів засновників з питань порядку денного доводяться до відома всіх учасників фонду у порядку, встановленому статутом фонду.

Стаття 17. Ліквідація пенсійного фонду

1. Ліквідація пенсійного фонду здійснюється на підставі рішення:

1) засновників пенсійного фонду;

2) правонаступників засновників фонду у випадках, передбачених частиною дев'ятою статті 20 цього Закону.

Рішення про ліквідацію фонду погоджується з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України. Погодження надається за умови виконання на день ліквідації пенсійного фонду усіх передбачених пенсійними контрактами зобов'язань щодо сплати пенсійних внесків до такого фонду та зобов'язань щодо адміністрування фонду.

Рішення про ліквідацію корпоративного пенсійного фонду набирає чинності за умови внесення змін до колективного договору, якщо створення такого фонду було передбачено цим документом.

2. Пенсійний фонд повинен бути ліквідований у разі:

1) настання умов, передбачених частиною десятою статті 20 цього Закону;

2) ліквідації без правонаступництва всіх засновників фонду;

3) припинення участі в пенсійному фонді всіх його учасників.

3. У разі прийняття рішення про ліквідацію пенсійного фонду рада фонду до початку процедури ліквідації цього пенсійного фонду у встановлений Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України термін зобов'язана повідомити про це рішення вкладників та учасників фонду, адміністратора, осіб, що здійснюють управління активами, зберігача та Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України з

обов'язковим повідомленням учасників фонду про дату початку і закінчення періоду ліквідації пенсійного фонду.

На підставі рішення про ліквідацію пенсійного фонду рада фонду приймає рішення про визначення єдиного поточного рахунку пенсійного фонду та відкриття у зберігача фонду спеціального ліквідаційного депозитного рахунку, на який зараховуються всі грошові кошти з інших рахунків фонду та всі надходження грошових коштів від продажу активів пенсійного фонду. Всі інші рахунки пенсійного фонду підлягають закриттю.

4. Витрати на забезпечення діяльності ліквідаційної комісії пенсійного фонду здійснюються за рахунок грошових коштів його засновників у порядку, визначеному зборами засновників.

5. Порядок утворення, склад, повноваження та порядок функціонування ліквідаційної комісії, процедура проведення ліквідації кожного окремого пенсійного фонду визначаються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 18. Операції з пенсійними активами при ліквідації пенсійного фонду

1. Після отримання повідомлення про ліквідацію пенсійного фонду кожен його учасник повинен надіслати до ліквідаційної комісії письмову заяву із зазначенням іншого пенсійного фонду, страхової організації або пенсійного депозитного рахунку, куди повинні бути передані належні йому пенсійні кошти. Разом з письмовою заявою учасник фонду надсилає копію пенсійного контракту, укладеного ним з іншим пенсійним фондом, договору страхування з обраною страховою організацією або договору про відкриття пенсійного депозитного рахунку. Учасник фонду повинен надіслати письмову заяву у строки, визначені Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

2. У разі укладення пенсійного контракту з іншим пенсійним фондом, договору страхування з обраною страховою організацією або договору про відкриття пенсійного депозитного рахунку учасник фонду зобов'язаний надати іншому фонду, страховій організації або банківській установі копію пенсійного контракту з фондом, що ліквідується. Після передачі іншим пенсійним фондам, страховим організаціям або на пенсійні депозитні рахунки пенсійних коштів учасників фонду, що ліквідується, їх пенсійні контракти з цим фондом вважаються анульованими.

3. У разі ліквідації пенсійного фонду пенсійні кошти учасників фонду відповідно до їх письмових заяв переводяться до інших пенсійних фондів, страхових організацій або на пенсійні депозитні рахунки згідно з ліквідаційним балансом фонду та в порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Визначення суми пенсійних коштів, належної кожному учаснику фонду, здійснюється пропорційно сумах, що обліковуються на їх індивідуальних пенсійних рахунках на дату повного продажу активів пенсійного фонду. Після закінчення терміну подання заяв учасниками фонду, що ліквідується, всі грошові кошти із спеціального депозитного рахунку перераховуються на поточний рахунок такого пенсійного фонду, після чого спеціальний депозитний рахунок закривається.

Передача пенсійних коштів іншим пенсійним фондам, страховим організаціям або на пенсійні депозитні рахунки здійснюється лише в грошовій формі безготівковим платежем з поточного рахунку пенсійного фонду, що ліквідується.

4. Передача пенсійних коштів здійснюється відповідно до заяви учасника фонду, зазначеної в частині першій цієї статті, лише після затвердження Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України ліквідаційного балансу пенсійного фонду і повинна бути проведена в строк не пізніше ніж протягом одного місяця з дня початку процедури ліквідації пенсійного фонду.

У разі коли продаж активів пенсійного фонду в цінних паперах протягом зазначеного часу може призвести до значного зниження їх вартості, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право дозволити передачу в першу чергу пенсійних коштів учасників фонду, які досягли пенсійного віку, а строк передачі пенсійних коштів інших учасників фонду продовжити.

Разом з пенсійними коштами адміністратор передає пенсійним фондам, страховим організаціям або до банків на пенсійні депозитні рахунки, обрані учасниками фонду, звіт про операції, відображені на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду.

5. У разі коли учасник фонду не подав письмову заяву у встановлені строки, зазначені пенсійні кошти підлягають передачі до відкритого пенсійного фонду, визначеного ліквідаційною комісією, на умовах та в порядку, встановлених Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 19. Скасування реєстрації пенсійного фонду

1. Пенсійний фонд вважається ліквідованим з дня скасування його реєстрації Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та анулювання свідоцтва.

Скасування реєстрації пенсійного фонду здійснюється на підставі поданого до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України звіту про проведення ліквідації пенсійного фонду за умови повного розрахунку з усіма учасниками пенсійного фонду шляхом передачі всіх пенсійних коштів його учасників до інших пенсійних фондів, страхових організацій, на пенсійні депозитні рахунки або здійснення одноразової пенсійної виплати у випадках, передбачених цим Законом.

2. У разі ліквідації пенсійного фонду порядок задоволення вимог (претензій) вкладників і учасників та кредиторів пенсійного фонду визначається на підставі рішення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

3. На вимоги, претензії учасників фонду не поширюється строк позовної давності, визначений законом.

Стаття 20. Особливості створення та функціонування корпоративних і професійних пенсійних фондів

1. Сплата пенсійних внесків фізичними особами до корпоративних і професійних пенсійних фондів є добровільною. Колективним договором може передбачатися створення корпоративного пенсійного фонду роботодавцем або відрахування пенсійних внесків роботодавців до інших пенсійних фондів.

2. Право участі у корпоративному пенсійному фонді належить усім найманим працівникам юридичної особи, що є засновником або роботодавцем - платником такого фонду. Роботодавець не має права будь-яким чином обмежувати права працівників на участь у корпоративному пенсійному фонді.

3. Об'єднання юридичних осіб або фізичних осіб за родом їх професійної діяльності не мають права будь-яким чином обмежувати право фізичних осіб на самостійну участь у пенсійних фондах будь-якого виду.

4. Працівник або член об'єднання юридичних осіб чи фізичних осіб за родом їх професійної діяльності має право відмовитися від сплати пенсійних внесків до корпоративного або професійного пенсійного фонду за власний рахунок.

5. Якщо роботодавець здійснює пенсійні внески на користь всіх своїх працівників, пенсійні контракти укладаються роботодавцем з пенсійним фондом за вибором такого роботодавця.

Роботодавець має право встановлювати однаковий відсоток відрахувань пенсійних внесків до пенсійного фонду на користь своїх працівників від суми їх заробітної плати або застосовувати прогресивну шкалу відсотків відрахувань відносно суми заробітної плати залежно від віку працівників та (або) від їх стажу роботи на даному підприємстві із встановленням однакового відсотка відрахувань пенсійних внесків для кожної визначеної групи працівників.

Фізичні особи - учасники будь-якого пенсійного фонду мають право самостійно сплачувати додаткові внески на свою користь без обмежень.

6. Засновники професійного пенсійного фонду мають право сплачувати пенсійні внески за власні кошти на користь усіх своїх членів - фізичних осіб. При цьому розмір таких відрахувань та умови їх формування і використання встановлюються в порядку, визначеному частиною п'ятою цієї статті.

7. Участь або неучасть працівників у сплаті пенсійних внесків до пенсійного фонду не може бути:

умовою здійснення роботодавцем відрахування пенсійних внесків на користь цих працівників до пенсійного фонду;

підставою для обмеження прав таких працівників у трудових відносинах з роботодавцем.

8. У разі припинення участі у корпоративному чи професійному пенсійному фонді або ліквідації такого фонду належні учасникові такого фонду пенсійні кошти не можуть бути вилучені вкладниками таких фондів.

9. У разі реорганізації засновника або роботодавця - платника корпоративного пенсійного фонду обов'язки щодо сплати пенсійних внесків передаються його правонаступникові.

У разі злиття двох і більше юридичних осіб, що мали свої корпоративні пенсійні фонди, або приєднання однієї юридичної особи до іншої для утворення спільного корпоративного пенсійного фонду реорганізація існуючих корпоративних пенсійних фондів таких юридичних осіб здійснюється у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

10. Юридичні особи, що входять до складу засновників корпоративного або професійного пенсійного фонду або є роботодавцями - платниками корпоративного пенсійного фонду, а також юридична особа, що є одноосібним засновником корпоративного фонду, мають право прийняти рішення щодо тимчасового припинення сплати пенсійних внесків за власні кошти на період до одного року за погодженням із Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, повідомивши про це учасників фонду, професійного адміністратора, якщо такий залучався, осіб, що здійснюють управління активами, та зберігача у строк протягом семи календарних днів після прийняття такого рішення. Умовою прийняття такого рішення є внесення відповідних змін до колективного договору, якщо у колективному договорі передбачено сплату таких пенсійних внесків.

У разі коли після закінчення строку, визначеного в абзаці першому цієї частини, зазначені юридичні особи, крім одноосібного засновника корпоративного пенсійного фонду, не приймають рішення про поновлення сплати пенсійних внесків до пенсійного фонду за власні кошти, такі юридичні особи виходять із складу засновників або припиняють участь у пенсійному фонді з обов'язковим повідомленням про це Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за умови виконання вимог, передбачених частинами восьмою - десятою статті 8 цього Закону.

Учасники фонду можуть не припиняти сплати пенсійних внесків на свою користь за власні кошти на період дії такого рішення, прийнятого засновником або роботодавцем-платником.

У разі коли після закінчення строку, передбаченого в абзаці першому цієї частини, юридична особа, що є одноосібним засновником корпоративного пенсійного фонду, не приймає рішення про поновлення сплати пенсійних внесків за власні кошти до утвореного цією юридичною особою фонду, такий пенсійний фонд підлягає ліквідації з дотриманням вимог цього Закону.

Дія цієї частини не поширюється на внески до корпоративних пенсійних фондів, які сплачуються роботодавцями як обов'язкові додаткові відрахування на користь окремих категорій громадян, визначених законами України.

11. У разі створення свого корпоративного пенсійного фонду компанія з управління активами або банківська установа має право здійснювати управління активами та адміністрування такого фонду за умови отримання відповідних ліцензій у порядку, встановленому законодавством.

При цьому витрати, пов'язані з виконанням функцій адміністрування та управління активами такого пенсійного фонду, здійснюються за рахунок такого засновника.

Розділ III

АДМІНІСТРУВАННЯ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ

Стаття 21. Адміністратор недержавних пенсійних фондів

1. Адміністратором недержавного пенсійного фонду може бути:

юридична особа, яка надає професійні послуги з адміністрування недержавних пенсійних фондів (професійний адміністратор);

юридична особа - одноосібний засновник корпоративного пенсійного фонду, який прийняв рішення про самостійне здійснення адміністрування такого фонду;

компанія з управління активами.

Юридична особа, яка має намір провадити діяльність з адміністрування пенсійних фондів, повинна отримати в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів.

2. Надання послуг з адміністрування недержавних пенсійних фондів може поєднуватися лише з діяльністю з управління активами відповідно до вимог, встановлених цим Законом.

Одноосібний засновник корпоративного пенсійного фонду, який самостійно здійснює адміністрування такого фонду, не має права здійснювати управління активами пенсійних фондів, якщо він не є компанією з управління активами.

3. У разі створення корпоративного пенсійного фонду одноосібним засновником рішення про здійснення адміністрування самим засновником або про залучення професійного адміністратора приймається вищим органом управління або власником такого засновника.

У разі прийняття рішення про самостійне адміністрування корпоративного пенсійного фонду його засновником такий засновник повинен утворити відповідний структурний підрозділ.

4. Адміністратор надає послуги пенсійному фонду на підставі договору про адміністрування пенсійного фонду, який укладається з радою пенсійного фонду у письмовій формі.

Адміністратор діє від імені пенсійного фонду і в інтересах його учасників.

5. Істотними умовами договору про адміністрування пенсійного фонду є:

повна назва та місцезнаходження (юридична адреса) органів управління договірних сторін;

вид пенсійного фонду (відкритий, корпоративний чи професійний);

предмет договору;

права і обов'язки сторін;

застереження щодо конфіденційності;

порядок подання звітності та інформації;

відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору та порушення конфіденційності;

строк дії договору;

розмір оплати послуг з адміністрування пенсійного фонду (за винятком випадків, передбачених частиною одинадцятою статті 20 та частиною другою статті 30 цього Закону);

порядок зміни умов договору;

умови дострокового розірвання договору.

Договір може містити за згодою сторін інші умови, які не суперечать законодавству. Невід'ємним додатком до договору є інвестиційна декларація пенсійного фонду.

6. Адміністратор зобов'язаний:

вести персоніфікований облік учасників пенсійного фонду відповідно до цього Закону та інших нормативно-правових актів;

укладати пенсійні контракти від імені пенсійного фонду;

забезпечувати здійснення пенсійних виплат учасникам фонду у випадках, передбачених цим Законом;

надавати зберігачу розпорядження щодо перерахування грошових коштів для оплати витрат, що здійснюються за рахунок пенсійних активів відповідно до статті 48 цього Закону;

надавати пенсійному фонду агентські та рекламні послуги, пов'язані з його діяльністю;

надавати інформацію відповідно до умов договору та цього Закону;

складати відповідно до вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів звітність у сфері недержавного пенсійного забезпечення, вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність пенсійного фонду відповідним органам виконавчої влади та раді пенсійного фонду.

7. З метою провадження своєї діяльності адміністратор має право засновувати представництва, філії, інші відокремлені підрозділи відповідно до законодавства у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 22. Вимоги до створення професійного адміністратора недержавних пенсійних фондів

1. Професійний адміністратор може утворюватися фізичними та юридичними особами, в тому числі особами, що є засновниками пенсійних фондів будь-якого виду, в формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю відповідно до законів з питань регулювання діяльності господарських товариств з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Зберігач не може бути засновником адміністраторів тих пенсійних фондів, з радами фондів яких він уклав договори про обслуговування пенсійних фондів.

2. Професійний адміністратор, утворений як акціонерне товариство, має право випускати виключно прості іменні акції.

3. Професійний адміністратор має найменування, яке відображає його організаційно-правову форму, містить слова "адміністратор пенсійного фонду" та відрізняється від найменувань будь-яких інших адміністраторів пенсійних фондів.

Стаття 23. Установчі документи професійного адміністратора пенсійних фондів

1. Професійний адміністратор пенсійного фонду діє на підставі засновницького договору і статуту, які повинні відповідати вимогам законів України, що регулюють діяльність господарських товариств та цього Закону.

2. Статут професійного адміністратора не може передбачати провадження ним будь-яких інших видів діяльності, крім визначених цим Законом.

3. Інформація про внесення змін до установчих документів професійного адміністратора має надаватися ним Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України протягом семи робочих днів після реєстрації таких змін.

Стаття 24. Органи управління професійного адміністратора

1. Органи управління професійного адміністратора утворюються відповідно до законів з питань регулювання діяльності господарських товариств з урахуванням вимог цього Закону.

2. До складу виконавчих і контролюючих органів професійного адміністратора можуть входити лише особи, які:

1) є дієздатними;

2) відповідають кваліфікаційним вимогам, установленим Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;

3) не мають обмежень щодо виконання покладених на них функцій, які виникають через їх пов'язаних осіб;

4) не були засуджені за умисні злочини;

5) протягом останніх семи років не були керівниками юридичних осіб, визнаних банкрутами або підданих процедурі примусової ліквідації у період перебування цієї особи на керівній посаді.

3. Посадові особи професійного адміністратора не мають права отримувати у будь-якому вигляді винагороду від зберігача, осіб, які здійснюють управління активами, аудитора пенсійного фонду, адміністрування якого він здійснює, а також від пов'язаних осіб зазначених суб'єктів.

4. Вимоги, встановлені цією статтею, поширюються також на керівника структурного підрозділу, на який покладено здійснення самостійного адміністрування корпоративного пенсійного фонду, створеного одноосібним засновником.

Стаття 25. Ведення персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів

1. Ведення персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів забезпечується адміністратором та передбачає ведення індивідуальних пенсійних рахунків учасників фонду.

2. Адміністратор зобов'язаний відкрити індивідуальний пенсійний рахунок учасника фонду протягом трьох робочих днів після укладення пенсійного контракту.

3. У системі персоніфікованого обліку індивідуальний пенсійний рахунок відкривається кожному учаснику пенсійного фонду. Для ідентифікації учасника фонду в номері індивідуального пенсійного рахунку використовується ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів.

Індивідуальний пенсійний рахунок учасника фонду повинен мати субрахунки для обліку пенсійних внесків на користь учасника фонду (окремо для кожного вкладника фонду), обліку розподіленого інвестиційного прибутку (збитку) фонду та обліку здійснених пенсійних виплат.

4. Система персоніфікованого обліку учасників фонду повинна містити інформацію щодо кожного учасника фонду, вкладників фонду, які здійснюють внески на користь учасника фонду, інформацію про пенсійну схему, про здійснення пенсійних внесків, про участь у розподілі інвестиційного прибутку (збитку), про пенсійні виплати.

Порядок ведення персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів визначається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

5. Інформація з індивідуального пенсійного рахунку учасника фонду зберігається на паперовому та електронному носіях в адміністратора протягом строку дії відповідного пенсійного контракту та, якщо було укладено договір про виплату пенсії на визначений строк, протягом строку дії такого договору, а після припинення правовідносин між учасником (вкладником) фонду та пенсійним фондом - протягом десяти років, якщо інше не передбачене законодавством.

6. На вимогу учасника фонду адміністратор зобов'язаний надавати виписку з його індивідуального пенсійного рахунку, при цьому один раз на рік - безоплатно.

Стаття 26. Передача системи персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів

1. Передача системи персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів та відповідної документації може здійснюватися адміністратором у разі розірвання договору, укладеного ним з радою пенсійного фонду, ліквідації, реорганізації адміністратора, анулювання ліцензії, виданої адміністратору, відповідно до цього Закону.

2. Адміністратор зобов'язаний забезпечити передачу в повному обсязі системи персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів та відповідної документації після отримання від ради пенсійного фонду або Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України повідомлення про обраного чи тимчасово призначеного нового професійного адміністратора. До передачі системи персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів та відповідної документації адміністратор зобов'язаний продовжувати виконання своїх функцій.

Передача системи персоніфікованого обліку учасників недержавних пенсійних фондів та відповідної документації здійснюється у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 27. Видача ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів

1. Особа, що виявила бажання здійснювати діяльність з адміністрування пенсійних фондів, зобов'язана отримати ліцензію на провадження такої діяльності в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

2. Порядок отримання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів визначається ліцензійними умовами, які встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

3. Особа, що подає документи на отримання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів (крім випадку, зазначеного у частині п'ятій цієї статті), повинна відповідати таким вимогам:

розмір статутного капіталу адміністратора, сплаченого грошовими коштами, становить не менше ніж сума, еквівалентна 300 тис. євро за офіційним обмінним курсом Національного банку України на день державної реєстрації такої особи;

має кадри відповідного кваліфікаційного рівня, належне технічне забезпечення та інформаційні системи для ведення персоніфікованого обліку учасників фонду, які відповідають вимогам, установленим Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

У разі отримання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів професійний адміністратор зобов'язаний підтримувати розмір власного капіталу на рівні не менше ніж сума, еквівалентна 200 тис. євро за офіційним обмінним курсом Національного банку України.

4. У разі зменшення розміру власного капіталу, визначеного частиною третьою цієї статті, професійний адміністратор зобов'язаний:

повідомити про це Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України протягом трьох робочих днів після виникнення такого зменшення;

привести розмір власного капіталу у відповідність з обов'язковим розміром, зазначеним у частині третій цієї статті, протягом трьох місяців з дня виникнення невідповідності та подати звіт про усунення цього порушення Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право прийняти рішення про продовження терміну усунення невідповідності розміру власного капіталу професійного адміністратора вимогам частини третьої цієї статті на термін не більше ніж три місяці.

5. Ліцензія на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів видається юридичній особі - одноосібному засновнику корпоративного пенсійного фонду, яка прийняла рішення про самостійне здійснення адміністрування цього фонду, за умови, що така юридична особа має технічне забезпечення та інформаційні системи для ведення персоніфікованого обліку учасників фонду та кадри відповідного кваліфікаційного рівня, які відповідають вимогам, установленим Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

6. Одноосібний засновник корпоративного пенсійного фонду, який прийняв рішення про самостійне здійснення адміністрування такого пенсійного фонду та отримав ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійним фондом, не має права здійснювати діяльність з адміністрування будь-якого іншого пенсійного фонду.

Професійний адміністратор має право здійснювати адміністрування декількох пенсійних фондів одночасно, а також управляти активами пенсійного фонду, адміністратором якого він є, за умови наявності відповідної ліцензії. Професійний адміністратор має право бути адміністратором створеного ним корпоративного пенсійного фонду.

Стаття 28. Анулювання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів

1. Анулювання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів здійснюється в порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України в ліцензійних умовах.

2. Рішення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів надається письмово Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг

України усім пенсійним фондам, з якими адміністратором укладено договори про адміністрування пенсійного фонду, протягом одного робочого дня з дати прийняття такого рішення та підлягає обов'язковому оприлюдненню у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

3. У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів, виданої юридичній особі - одноосібному засновникові корпоративного пенсійного фонду, такий засновник зобов'язаний ініціювати припинення повноважень членів ради фонду, дії яких спричинили анулювання цієї ліцензії, та забезпечити обрання нових членів ради фонду замість звільнених протягом трьох робочих днів з дати отримання пенсійним фондом повідомлення про анулювання ліцензії адміністратора цього фонду.

4. У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів, виданої адміністратору пенсійного фонду, рада такого фонду зобов'язана забезпечити укладення договору про адміністрування пенсійного фонду протягом п'яти робочих днів з іншим адміністратором.

5. Адміністратор, ліцензію якого анульовано, припиняє виконання функцій з адміністрування пенсійного фонду з дня передачі системи персоніфікованого обліку новому адміністратору та зобов'язаний безоплатно надавати допомогу новому адміністратору у виконанні зобов'язань, що виникли до передачі цьому адміністратору системи персоніфікованого обліку.

6. У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів одноосібний засновник корпоративного пенсійного фонду, який одночасно є і адміністратором такого фонду, має право на повторне отримання такої ліцензії не раніше ніж через рік після дати анулювання ліцензії, а професійний адміністратор пенсійних фондів - у будь-який час.

Стаття 29. Тимчасове призначення адміністратора недержавних пенсійних фондів

1. У разі, якщо протягом десяти робочих днів з дати отримання пенсійним фондом повідомлення про анулювання ліцензії адміністратора цього фонду рада фонду не укладе договір з новим адміністратором, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України може тимчасово призначити своїм рішенням професійного адміністратора для виконання всіх функцій адміністратора, ліцензію якого анульовано. Порядок тимчасового призначення адміністратора визначається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

2. Рішення про тимчасове призначення адміністратора надається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України у письмовій формі адміністратору, ліцензію якого анульовано, а також всім пенсійним фондам, з якими цим адміністратором було укладено договори, та їх компаніям з управління активами або іншій особі, яка здійснює управління активами, протягом одного робочого дня після прийняття такого рішення.

3. Розмір оплати послуг тимчасово призначеного адміністратора визначається Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, виходячи із середніх розмірів оплати відповідних послуг.

4. Рада фонду має право укласти договір про адміністрування пенсійного фонду з тимчасово призначеним адміністратором або змінити тимчасово призначеного адміністратора шляхом укладення договору з іншим адміністратором і повинна повідомити про це Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України протягом трьох робочих днів після укладення відповідного договору. На підставі цього повідомлення зупиняється дія рішення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України про тимчасове призначення адміністратора.

Стаття 30. Оплата послуг з адміністрування пенсійного фонду

1. Розмір тарифів на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду визначається договором про адміністрування пенсійного фонду.

Оплата послуг з адміністрування пенсійного фонду здійснюється в грошовій формі.

Граничні тарифи на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

2. У разі коли адміністрування корпоративного пенсійного фонду здійснює його одноосібний засновник, витрати на адміністрування такого корпоративного пенсійного фонду здійснюються за рахунок цього засновника.

Стаття 31. Відповідальність адміністратора пенсійного фонду

1. Адміністратор пенсійного фонду несе відповідальність за своїми зобов'язаннями перед пенсійними фондами, з радами яких він уклав договори про адміністрування, всім майном, що належить йому на праві власності.

Відшкодування збитків, завданих адміністратором, здійснюється за рахунок його резервного фонду, а у разі недостатності резервного фонду - за рахунок іншого майна адміністратора.

2. Адміністратор не має права передавати свої зобов'язання перед пенсійними фондами іншим особам.

3. Держава не несе відповідальності за зобов'язаннями адміністратора пенсійного фонду, адміністратор не несе відповідальності за зобов'язаннями держави.

Стаття 32. Адміністрування пенсійного фонду при ліквідації або реорганізації адміністратора пенсійного фонду

1. У разі ліквідації або реорганізації адміністратора пенсійного фонду його засновники повинні не пізніше ніж за шість місяців до початку відповідної процедури повідомити про це ради фондів, з якими такий адміністратор уклав договори, а також осіб, які здійснюють управління активами пенсійних фондів, та зберігачів цих фондів, Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України, а також, якщо адміністратор має ліцензію на провадження діяльності з управління активами пенсійного фонду, - Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку.

2. У разі ліквідації або реорганізації адміністратор пенсійного фонду зобов'язаний передати систему персоніфікованого обліку та відповідну документацію новому адміністратору в порядку, встановленому статтею 26 цього Закону.

Стаття 33. Саморегулівні організації адміністраторів недержавних пенсійних фондів

1. Адміністратори пенсійних фондів можуть утворювати на добровільних засадах саморегулівні організації або набувати членства в існуючих саморегулівних організаціях.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України у визначеному нею обов'язку та на встановлених нею умовах може делегувати окремі повноваження цим саморегулівним організаціям.

2. Саморегулівні організації адміністраторів недержавних пенсійних фондів створюються відповідно до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг".

Розділ IV

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Стаття 34. Особи, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів

1. Управління активами недержавних пенсійних фондів може здійснюватися такими особами:

компанією з управління активами;

банком щодо активів створеного ним корпоративного пенсійного фонду у випадках, передбачених цим Законом;

професійним адміністратором, який отримав ліцензію на провадження діяльності з управління активами.

2. Управління активами пенсійного фонду здійснюється на підставі ліцензії на провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів - діяльності з управління активами, яка видається Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку в установленому нею порядку.

3. Управління активами пенсійного фонду здійснюється відповідно до умов договору про управління активами пенсійного фонду, який укладається з радою пенсійного фонду.

Договір про управління активами укладається в письмовій формі.

4. Особа, яка отримала ліцензію на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів, не може бути засновником або пов'язаною особою засновників зберігача пенсійного фонду, засновників корпоративного або професійного пенсійного фонду, якщо з радою

такого фонду вона уклала договір про управління активами, крім випадку, передбаченого частиною одинадцятою статті 20 цього Закону.

Стаття 35. Компанія з управління активами

1. Компанія з управління активами є юридичною особою, яка утворюється та діє відповідно до норм законодавства з урахуванням вимог, передбачених цим Законом.
2. Керівник виконавчого органу та посадові особи компанії з управління активами не мають права отримувати у будь-якому вигляді винагороду від адміністратора, за винятком випадків здійснення професійним адміністратором діяльності з управління активами відповідно до норм цього Закону, від зберігача, аудиторів пенсійного фонду, з радою якого компанією укладено відповідний договір, та від пов'язаних осіб зазначених суб'єктів.

Стаття 36. Вимоги до договору про управління активами пенсійного фонду

1. Рада пенсійного фонду має право укладати договір про управління активами пенсійного фонду з особою, яка отримала ліцензію на провадження діяльності з управління активами.

2. Істотними умовами договору про управління активами пенсійного фонду є:

повна назва та місцезнаходження (юридична адреса) органів управління договірних сторін;

вид пенсійного фонду (відкритий, корпоративний чи професійний);

предмет договору;

права і обов'язки сторін;

обсяги пенсійних активів та умови їх розподілу між особами, що надають послуги з управління активами пенсійного фонду (в разі укладення договору про управління активами пенсійного фонду більше ніж з однією такою особою);

застереження щодо конфіденційності;

порядок подання звітності та інформації;

відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору та порушення конфіденційності;

строк дії договору;

розмір винагороди за надання послуг з управління активами;

порядок зміни умов договору;

умови дострокового розірвання договору.

Договір може містити за згодою сторін інші умови, які не суперечать законодавству. Невід'ємним додатком до договору є інвестиційна декларація пенсійного фонду.

Стаття 37. Умови проведення заміни особи, яка провадить діяльність з управління активами пенсійних фондів

1. Рада фонду може замінювати особу, що провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, з обов'язковим повідомленням про це Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку із зазначенням причин такої заміни протягом одного робочого дня з дати прийняття цього рішення. Заміна такої особи може провадитися:

після закінчення строку відповідного договору про управління активами;

у разі дострокового розірвання такого договору за ініціативою ради пенсійного фонду;

у разі дострокового розірвання такого договору за ініціативою особи, яка здійснює управління активами пенсійного фонду.

2. Дострокове розірвання договору про управління активами за ініціативою ради фонду провадиться у разі:

1) анулювання Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку ліцензії на провадження діяльності з управління активами, наданої особі, яка провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду;

2) ліквідації особи, яка провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, як юридичної особи;

3) укладення особою, яка провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, угод, які порушують або наслідком яких є порушення норм законодавства з недержавного пенсійного забезпечення, умов договору про управління активами пенсійного фонду або умов інвестиційних декларацій пенсійних фондів;

4) визнання незадовільними результатів діяльності такої особи щодо управління активами пенсійного фонду радою фонду.

Дострокове розірвання договору про управління активами за ініціативою особи, яка здійснює управління активами пенсійного фонду, провадиться у разі, коли така особа не спроможна надалі здійснювати управління активами пенсійного фонду, про що така особа повинна письмово повідомити раду відповідного пенсійного фонду із зазначенням причин, які перешкоджають виконанню нею такого договору.

3. У разі закінчення строку або розірвання договору про управління активами рада фонду зобов'язана:

1) протягом одного робочого дня з дати припинення зобов'язань за таким договором письмово повідомити зберігача та особу, що здійснює управління активами пенсійного

фонду, про закінчення строку договору про управління активами або його розірвання із зазначенням причин цього;

2) не пізніше одного місяця з дати припинення зобов'язань за таким договором укласти договір про управління активами пенсійного фонду з іншою особою, яка отримала ліцензію на провадження діяльності з управління активами, у разі, коли управління активами фонду здійснювалося лише однією особою.

4. Порядок та термін передачі повноважень у разі заміни особи, яка провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, а також порядок призначення особи, яка тимчасово здійснюватиме управління активами пенсійного фонду у разі невиконання радою фонду вимоги, встановленої пунктом 2 частини третьої цієї статті, встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 38. Вимоги до здійснення управління активами пенсійного фонду

1. Управління активами пенсійного фонду здійснюється особою, яка провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, окремо щодо кожного пенсійного фонду відповідно до затверджених їх статутами пенсійних схем та інвестиційних декларацій у порядку, що визначається договором про управління активами пенсійного фонду і цим Законом, в тому числі шляхом надання відповідних розпоряджень торговцям цінними паперами та зберігачу.

2. Особа, яка провадить діяльність з управління пенсійними активами, зобов'язана:

1) здійснювати операції щодо управління активами відповідно до інвестиційної декларації пенсійного фонду та укладеного договору про управління активами;

2) подавати щороку раді фонду пропозиції щодо внесення змін до інвестиційної декларації фонду;

3) надавати звітність, передбачену цим Законом.

3. У разі коли особа, що провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, надає розпорядження щодо операцій з цінними паперами торговцю цінними паперами, копія цього розпорядження обов'язково надається зберігачу.

Стаття 39. Видача ліцензії на провадження діяльності з управління активами

1. Видача ліцензії на провадження діяльності з управління активами особі, яка згідно з цим Законом має право на отримання такої ліцензії, здійснюється в порядку та на умовах, встановлених Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку з урахуванням вимог цього Закону.

2. Ліцензія на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів видається особі за умови, що вона має оплачений грошовими коштами статутний капітал на день державної реєстрації такої особи, не менший ніж:

1) для компанії з управління активами - сума, еквівалентна 300 тис. євро за офіційним обмінним курсом Національного банку України;

2) для особи, що отримала ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів, - сума, еквівалентна 500 тис. євро за офіційним обмінним курсом Національного банку України.

3. Компанія з управління активами, яка отримала ліцензію на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів, зобов'язана підтримувати розмір власного капіталу на рівні не менше ніж сума, еквівалентна 200 тис. євро за офіційним обмінним курсом Національного банку України.

Особа, яка отримала ліцензію на провадження діяльності з управління активами та ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів, зобов'язана підтримувати розмір власного капіталу на рівні не менше ніж сума, еквівалентна 300 тис. євро за офіційним обмінним курсом Національного банку України.

4. У разі зменшення розміру власного капіталу, визначеного частиною третьою цієї статті, особа, яка здійснює управління активами пенсійного фонду, зобов'язана;

повідомити про це Державну комісію з цінних паперів та Фондового ринку;

привести розмір власного капіталу у відповідність з обов'язковим розміром, установленим частиною третьою цієї статті, протягом шести місяців з дня виникнення такої невідповідності та подати звіт про усунення цієї невідповідності Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право прийняти рішення про продовження строку усунення невідповідності розміру власного капіталу особи, що здійснює управління активами пенсійного фонду, вимогам частини третьої цієї статті на строк не більше ніж три місяці.

Стаття 40. Обмеження діяльності осіб, що здійснюють управління активами пенсійних фондів

1. Особи, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, під час провадження такої діяльності не мають права:

1) використовувати пенсійні активи пенсійного фонду для забезпечення виконання будь-яких зобов'язань, виникнення яких не пов'язане з функціонуванням цього пенсійного фонду, в тому числі власних;

2) здійснювати за рахунок активів пенсійних фондів операції з придбання, набуття внаслідок міни активів, у тому числі цінних паперів, які не можуть бути віднесені до пенсійних активів відповідно до цього Закону;

3) від імені пенсійного фонду надавати позику або брати позику чи кредит, які підлягають поверненню за рахунок пенсійних активів фонду;

4) укладати від імені пенсійного фонду угоди купівлі-продажу, міни, дарування та інші угоди щодо відчуження пенсійних активів з його пов'язаними особами, а також з іншими пенсійними або інвестиційними фондами, які знаходяться у неї в управлінні;

5) інвестувати пенсійні активи з порушенням обмежень, встановлених цим Законом;

6) безоплатно відчужувати пенсійні активи.

2. Особа, що здійснює управління активами пенсійних фондів, не може здійснювати за власні кошти операції з такими ж самими цінними паперами, які купуються, продаються або обмінюються нею від імені пенсійних фондів, з якими вона уклала договори. Така особа зобов'язана сформувати резервний фонд у розмірі та порядку, встановлених Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 41. Анулювання ліцензії на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів

1. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право прийняти рішення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів в порядку, визначеному ліцензійними умовами.

2. Анулювання ліцензії на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів є підставою для дострокового розірвання договору про управління активами пенсійного фонду з особою, що здійснює управління активами пенсійного фонду, та передачі її повноважень щодо управління активами іншій особі, що має право на здійснення управління активами пенсійних фондів.

3. Рішення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів у письмовій формі надається протягом трьох робочих днів Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку всім пенсійним фондам, з якими особою, ліцензію якої анульовано, укладено договори про управління активами, а також їх адміністраторам та зберігачам і підлягає оприлюдненню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 42. Винагорода за надання послуг з управління активами пенсійних фондів

1. Розмір винагороди особі, що здійснює управління активами пенсійного фонду, визначається радою фонду і зазначається у договорі про управління активами пенсійного фонду.

2. Сума винагороди за надання послуг з управління активами пенсійного фонду визначається як відсоток чистої вартості активів пенсійного фонду, що перебувають в управлінні цієї особи. Винагорода виплачується в грошовій формі. Граничні розміри такої винагороди встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

3. Оплата послуг, пов'язаних із здійсненням операцій з активами пенсійного фонду, які надаються третіми особами (послуги торговців цінними паперами, витрати на перереєстрацію прав власності на активи пенсійного фонду тощо), відшкодовуються пенсійним фондом особі, що здійснює управління активами, на підставі документів, які підтверджують фактично здійснені витрати, одночасно з виплатою винагороди за управління активами пенсійного фонду.

Стаття 43. Відповідальність особи, що здійснює управління активами пенсійних фондів

1. Особа, що здійснює управління активами пенсійних фондів, несе відповідальність перед пенсійним фондом за виконання своїх зобов'язань і збитки, завдані пенсійному фонду внаслідок порушення цією особою законодавства, положень інвестиційної декларації пенсійного фонду або договору про управління активами пенсійного фонду, всім майном, що належить їй на праві власності.

2. Збитки, завдані учасникам фонду внаслідок порушень, визначених частиною першою цієї статті, відшкодовуються за рахунок резервного фонду особи, що здійснює управління активами такого пенсійного фонду, а у разі недостатності резервного фонду - за рахунок іншого майна цієї особи.

Розділ V ЗБЕРІГАЧ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Стаття 44. Зберігач пенсійного фонду

1. Зберігачем пенсійного фонду може бути банк, який відповідає таким вимогам:

має ліцензію Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів - депозитарної діяльності зберігача цінних паперів;

не є пов'язаною особою пенсійного фонду, з радою якого укладено договір про обслуговування пенсійного фонду зберігачем, адміністратора, осіб, що здійснюють управління активами, засновників і аудитора такого фонду та їх пов'язаних осіб;

не здійснює управління активами створеного ним корпоративного пенсійного фонду;

не є кредитором адміністратора або осіб, що здійснюють управління активами пенсійного фонду, з яким зберігачем укладено договір про обслуговування пенсійного фонду.

2. Зберігач надає свої послуги на підставі договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем. Такий договір укладається в письмовій формі між радою пенсійного фонду і зберігачем відповідно до законодавства.

Недержавний пенсійний фонд може обслуговуватися тільки одним зберігачем.

Усі операції з пенсійними активами пенсійного фонду здійснюються через зберігача. Поточні рахунки пенсійного фонду відкриваються у зберігача. Пенсійні активи пенсійного фонду в формі цінних паперів та документи, які підтверджують право власності на пенсійні активи в інших формах, зберігаються у зберігача.

3. Обов'язками зберігача пенсійного фонду є:

відкриття та ведення рахунків пенсійного фонду;

приймання, передача (переведення), облік та забезпечення зберігання цінних паперів, а також документів, які підтверджують право власності на пенсійні активи в інших формах, документів, пов'язаних з формуванням та використанням пенсійних активів;

перевірка підрахунку чистої вартості активів пенсійного фонду і чистої вартості одиниці пенсійних внесків, здійсненого адміністратором та особою (особами), що провадить (провадять) діяльність з управління активами пенсійного фонду;

виконання відповідно до цього Закону розпоряджень адміністратора щодо перерахування пенсійних коштів;

виконання розпоряджень адміністратора щодо перерахування грошових коштів для оплати послуг адміністратора, зберігача, винагороди особі, що провадить діяльність з управління активами пенсійного фонду, аудитора (аудиторської фірми), оплати послуг осіб, які надають пенсійному фонду консультаційні та (або) агентські послуги, торговців цінними паперами та інших посередників, здійснення оплати витрат на перереєстрацію прав власності та оплати інших витрат, передбачених цим Законом;

виконання розпоряджень особи, що здійснює управління активами пенсійного фонду, згідно з інвестиційною декларацією пенсійного фонду;

зберігання копій розпоряджень щодо операцій з цінними паперами та іншими активами, наданих особами, що здійснюють управління активами пенсійного фонду, торговцям цінними паперами та іншим посередникам;

подання звітності, передбаченої цим Законом та відповідними нормативно-правовими актами;

виконання розпоряджень Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо припинення (блокування) виконання розпоряджень особи, що здійснює управління активами пенсійного фонду, на підставах, визначених законодавством.

4. У разі виявлення порушень законодавства щодо провадження діяльності з управління активами пенсійного фонду, вчинених особою, що здійснює управління активами пенсійного фонду, зберігач протягом одного робочого дня з моменту виявлення такого порушення письмово надає відповідну інформацію раді пенсійного фонду, адміністратору, Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також особі, що вчинила це порушення.

5. У разі зменшення протягом року чистої вартості одиниці пенсійних внесків пенсійного фонду більше ніж на 20 відсотків зберігач повинен повідомити про це раду пенсійного фонду, Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку та Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України.

6. Зберігач не може надавати послуги торговця цінними паперами (посередника) пенсійному фонду, з яким він уклав договір про обслуговування пенсійного фонду, протягом строку дії такого договору.

7. Зберігач не може використовувати активи пенсійного фонду, які знаходяться на рахунках цього фонду, як кредитні ресурси.

Стаття 45. Вимоги до договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем

1. Істотними умовами договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем є:

права і обов'язки сторін;

порядок подання звітності та інформації з дотриманням вимог цього Закону та відповідних нормативно-правових актів;

умови дострокового розірвання договору з дотриманням вимог цього Закону;

порядок і строки передачі пенсійних активів та відповідної документації іншому зберігачу;

порядок та умови блокування операцій з активами пенсійного фонду у разі порушення особою, що здійснює управління активами, вимог інвестиційної декларації та цього Закону;

порядок зміни умов договору;

розподіл активів пенсійного фонду між особами, що здійснюють управління активами такого пенсійного фонду;

відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору та порушення конфіденційності.

Договір може містити за згодою сторін інші умови, які не суперечать законодавству.

Невід'ємною частиною договору є інвестиційна декларація пенсійного фонду, відомості про осіб, що здійснюють управління активами пенсійного фонду, та копії договорів про управління активами, укладених з ними.

2. Рада фонду може замінювати зберігача з обов'язковим повідомленням про це Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Заміна зберігача може здійснюватися:

після закінчення строку дії відповідного договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем;

у разі дострокового розірвання такого договору за ініціативою ради пенсійного фонду;

у разі дострокового розірвання такого договору за ініціативою зберігача.

Сторони договору можуть оскаржити рішення про дострокове розірвання договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем у судовому порядку.

3. Дострокове розірвання договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем провадиться за ініціативою ради фонду у разі:

1) анулювання Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку ліцензії на провадження депозитарної діяльності зберігача цінних паперів;

2) повідомлення органів державної влади про порушення зберігачем законодавства про недержавне пенсійне забезпечення;

3) порушення зберігачем умов договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем;

4) порушення справи про банкрутство зберігача, прийняття рішення про його ліквідацію або введення щодо нього режиму санації.

4. Договір про обслуговування пенсійного фонду зберігачем може бути достроково розірваний за ініціативою зберігача у разі неспроможності зберігача виконувати свої функції відповідно до умов договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем, про що зберігач повинен письмово повідомити раду відповідного пенсійного фонду із зазначенням причин, які перешкоджають виконанню ним такого договору.

5. У разі закінчення строку або розірвання договору про обслуговування зберігачем пенсійного фонду рада фонду зобов'язана:

1) письмово повідомити про це із зазначенням підстав розірвання договору Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України, зберігача, адміністратора, осіб, які здійснюють управління активами такого фонду;

2) укласти договір про обслуговування пенсійного фонду зберігачем з іншим зберігачем у термін, встановлений Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

6. У разі обрання нового зберігача попередній зберігач, з яким розривається договір, зобов'язаний:

1) забезпечити передачу всіх пенсійних активів фонду та належної документації новому зберігачу в зазначені у договорі строки;

2) виконувати функції зберігача щодо пенсійних активів, які залишатимуться у нього на зберіганні, до повної передачі всіх пенсійних активів фонду новому зберігачу цього фонду;

3) повністю завершити передачу пенсійних активів та всієї належної документації до дати припинення дії договору, укладеного зберігачем з радою пенсійного фонду.

7. Оплата послуг зберігача пенсійного фонду провадиться за тарифами, встановленими у договорі. Порядок обчислення тарифів, їх граничний розмір встановлюються згідно із законодавством Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 46. Відповідальність зберігача пенсійного фонду

1. Зберігач несе відповідальність за збитки, завдані ним пенсійному фонду та його учасникам внаслідок невиконання або неналежного виконання умов договору про обслуговування пенсійного фонду зберігачем, та відшкодовує їх відповідно до умов цього договору та у порядку, встановленому законодавством.

2. Зберігач не несе відповідальності за зобов'язаннями пенсійного фонду перед його учасниками, за зобов'язаннями осіб, що здійснюють управління активами пенсійного фонду, та адміністратора перед пенсійним фондом, крім випадків, передбачених законом.

Розділ VI ПЕНСІЙНІ АКТИВИ

Стаття 47. Склад активів пенсійного фонду

1. До складу активів пенсійного фонду відповідно до цього Закону належать:

активи в грошових коштах;

активи в цінних паперах;

інші активи згідно із законодавством.

2. Пенсійні активи у цінних паперах складаються з:

1) цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства;

2) акцій та облігацій українських емітентів, що відповідно до норм законодавства пройшли лістинг та перебувають в обігу на фондовій біржі або в торговельно-інформаційній системі, зареєстрованих у встановленому законодавством порядку, обсяги торгів на яких становлять не менше 25 відсотків від загальних обсягів торгів на організаційно оформлених ринках цінних паперів України (крім цінних паперів, на які здійснюється підписка згідно із законодавством);

3) цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано урядами іноземних держав, при цьому встановлення вимог до рейтингу зовнішнього боргу та визначення рейтингових компаній здійснюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

4) облігацій іноземних емітентів з інвестиційним рейтингом, визначеним відповідно до пункту 3 цієї частини;

5) акцій іноземних емітентів, що перебувають в обігу на організованих фондових ринках та пройшли лістинг на одній з таких фондових бірж, як Нью-Йоркська, Лондонська, Токійська, Франкфуртська, або у торговельно-інформаційній системі НАСДАК (NASDAQ). Емітент цих акцій повинен провадити свою діяльність не менше ніж протягом 10 років і бути резидентом країни, рейтинг зовнішнього боргу якої визначається відповідно до пункту 3 цієї частини.

3. Пенсійні активи пенсійного фонду в цінних паперах не можуть включати:

1) цінні папери, емітентами яких є зберігач, особи, що здійснюють управління пенсійними активами, адміністратор (крім випадків, передбачених частиною другою статті 49 цього Закону), аудитор (аудиторська фірма) та особи, що надають консультаційні, агентські або рекламні послуги, з якими пенсійним фондом укладено відповідні договори, та їх пов'язані особи, засновники пенсійного фонду (крім випадків, передбачених частиною другою статті 49 цього Закону);

2) цінні папери, які не пройшли лістинг фондової біржі або торговельно-інформаційної системи, які зареєстровані у встановленому порядку (крім цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано відповідно до законодавства державою, органами місцевого самоврядування або третіми особами);

3) цінні папери, емітентами яких є інститути спільного інвестування, якщо інше не встановлено нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

4) векселі;

5) похідні цінні папери.

4. Пенсійні активи не можуть формуватися за рахунок коштів, отриманих на підставах, що суперечать законодавству.

5. Пенсійні активи не можуть бути предметом застави і повинні використовуватися лише на цілі, передбачені статтею 48 цього Закону. На пенсійні активи не може бути звернене стягнення за зобов'язаннями засновників пенсійного фонду, роботодавців-платників, осіб, що здійснюють управління активами пенсійного фонду, адміністратора, зберігача такого фонду та страхової організації, з якою укладено договір страхування довічної пенсії учасником відповідного пенсійного фонду або договір страхування ризику настання інвалідності чи смерті учасника фонду.

6. Обчислення та визначення чистої вартості активів пенсійного фонду, їх облік, зарахування здійснюються адміністратором та особою, що здійснює управління активами такого

пенсійного фонду, за методикою та у порядку, визначеними Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

У разі купівлі-продажу цінних паперів такі операції відображаються в обліку пенсійного фонду на кінець робочого дня, протягом якого здійснювалися ці операції.

7. На пенсійні активи не може бути звернене будь-яке стягнення або застосована конфіскація, якщо вони сформовані за рахунок коштів, отриманих на підставах, що не суперечать законодавству.

Стаття 48. Використання пенсійних активів

1. Пенсійні активи, що накопичуються у пенсійному фонді, можуть бути використані виключно для цілей інвестиційної діяльності фонду, виконання зобов'язань фонду перед його учасниками та оплати витрат, пов'язаних із здійсненням недержавного пенсійного забезпечення, а саме:

- 1) інвестування відповідно до вимог цього Закону з метою отримання доходу на користь учасників фонду;
- 2) виконання договорів виплати пенсії на визначений строк, укладених з учасниками фонду, та для здійснення одноразових пенсійних виплат, передбачених цим Законом;
- 3) оплати договорів страхування довічної пенсії та договорів страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду, укладених із страховою організацією;
- 4) оплати послуг професійного адміністратора, включаючи оплату рекламних та агентських послуг, пов'язаних з функціонуванням пенсійного фонду, та витрат на оприлюднення інформації про його діяльність, передбаченої цим Законом;
- 5) сплати винагороди за надання послуг з управління активами пенсійного фонду;
- 6) оплати послуг зберігача;
- 7) оплати послуг з проведення планових аудиторських перевірок пенсійного фонду;
- 8) оплати послуг торговців цінними паперами (посередників), витрат на ведення обліку та переєстрацію прав власності на активи пенсійного фонду;
- 9) оплати інших послуг, здійснення яких передбачено цим Законом або нормативно-правовими актами з питань недержавного пенсійного забезпечення та на оплату яких можуть бути використані пенсійні активи.

Використання пенсійних активів для інших цілей забороняється.

2. Пенсійні активи не можуть включатися до ліквідаційної маси зберігача пенсійного фонду в разі визнання його банкрутом.

3. Корпоративний та професійний пенсійні фонди можуть укласти договір страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду для всіх учасників фонду за рахунок частини їх пенсійних внесків. Порядок укладання такого договору та розмір страхового внеску за таким видом страхування визначаються у колективному договорі.

Відкритий пенсійний фонд за бажанням учасників фонду може укладати договори страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду за рахунок частини їх пенсійних внесків.

Розмір страхового внеску за таким видом страхування відповідно до цієї частини не може перевищувати одного відсотка розміру пенсійного внеску, сплачуваного учасником фонду або за учасника фонду, який виявив бажання брати участь у такому виді страхування.

Страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду відповідно до цієї частини здійснюється згідно з цим Законом та іншими нормативно-правовими актами з питань страхування.

Стаття 49. Загальні обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами пенсійного фонду

1. Особа, що здійснює управління активами пенсійного фонду, під час провадження нею такої діяльності не має права:

- 1) формувати пенсійні активи за рахунок позикових (кредитних) коштів;
- 2) надавати майнові гарантії, забезпечені пенсійними активами, або будь-які кредити (позики) за рахунок пенсійних активів;
- 3) укладати угоди купівлі-продажу або міни пенсійних активів з обов'язковою умовою зворотного викупу;
- 4) тримати на банківських депозитних рахунках та в ощадних сертифікатах банків більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів пенсійного фонду, при цьому не більш як 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів в зобов'язаннях одного банку;
- 5) придбавати або додатково інвестувати в цінні папери одного емітента більш як 5 відсотків загальної вартості пенсійних активів (крім цінних паперів, погашення та отримання доходу за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, та у випадках, визначених цим Законом);
- 6) придбавати або додатково інвестувати в цінні папери, доходи за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, більш як 50 відсотків загальної вартості пенсійних активів;
- 7) придбавати або додатково інвестувати в цінні папери, доходи за якими гарантовано Радою міністрів Автономної Республіки Крим, та облігації місцевих позик більш як 20 відсотків загальної вартості пенсійних активів;
- 8) придбавати або додатково інвестувати в облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України, більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

9) придбавати або додатково інвестувати в акції українських емітентів більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

10) придбавати або додатково інвестувати в цінні папери іноземних емітентів більш як 20 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

11) придбавати або додатково інвестувати в іпотечні цінні папери, визначені законодавством України, більш як 40 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

12) придбавати або додатково інвестувати в об'єкти нерухомості більш як 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

13) придбавати або додатково інвестувати в банківські метали більш як 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

14) придбавати або додатково інвестувати в інші активи, не заборонені законодавством України, але не зазначені у цій статті, більш як 5 відсотків загальної вартості пенсійних активів;

15) емітувати будь-які боргові цінні папери та похідні цінні папери;

16) придбавати цінні папери, емітентами яких є особи, визначені в пункті 1 частини третьої статті 47 цього Закону;

17) придбавати цінні папери, кредитний рейтинг яких не визначено Рейтинговим агентством або кредитний рейтинг яких відповідає спекулятивному рівню за Національною шкалою, визначеною законодавством України;

(частину першу статті 49 доповнено пунктом 17 згідно із Законом України від 15.12.2005 р. N 3201-IV)

18) придбавати цінні папери емітентів, кредитний рейтинг яких не визначено уповноваженим Рейтинговим агентством або кредитний рейтинг яких відповідає спекулятивному рівню за Національною шкалою, визначеною законодавством України;

(частину першу статті 49 доповнено пунктом 18 згідно із Законом України від 15.12.2005 р. N 3201-IV)

19) тримати кошти на банківських депозитних рахунках та в ощадних сертифікатах банків, кредитний рейтинг яких не визначено Рейтинговим агентством або кредитний рейтинг яких відповідає спекулятивному рівню за Національною шкалою, визначеною законодавством України.

(частину першу статті 49 доповнено пунктом 19 згідно із Законом України від 15.12.2005 р. N 3201-IV)

2. Під час провадження діяльності, пов'язаної з інвестуванням пенсійних активів корпоративного пенсійного фонду, дозволяється придбавати або додатково інвестувати в

цінні папери, емітентами яких є засновники такого фонду, не більш як 5 відсотків загальної вартості пенсійних активів, з дотриманням інших вимог щодо складу і структури пенсійних активів, установлених цим Законом, а протягом перших п'яти років з початку заснування таких фондів - не більш як 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів.

3. Купівля-продаж цінних паперів українських емітентів здійснюється з дотриманням вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів тільки на організаційно оформленому ринку цінних паперів України - фондовій біржі або в торговельно-інформаційній системі, зареєстрованих у встановленому законодавством порядку, які відповідають вимогам, визначеним у пункті 2 частини другої статті 47 цього Закону.

4. Інвестування пенсійних активів, призначених для виплати пенсійним фондом пенсії на визначений строк або для виплати довічної пенсії страховою організацією, здійснюється відповідно до вимог цієї статті.

5. Усі надходження на поточні рахунки фонду мають бути використані за цільовим призначенням відповідно до статті 48 цього Закону протягом двох тижнів з дати зарахування цих коштів.

Стаття 50. Пенсійні внески

1. Пенсійні внески до пенсійного фонду сплачуються у розмірах та у порядку, встановлених пенсійним контрактом, відповідно до умов обраних пенсійних схем. Зазначені в пенсійному контракті розміри сплачуваних до пенсійного фонду пенсійних внесків можуть змінюватися відповідно до умов обраних пенсійних схем.

Внески за страхуванням ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду сплачуються у порядку, визначеному пенсійним контрактом.

2. Рада пенсійного фонду має право встановити мінімальний розмір пенсійних внесків - 10 відсотків мінімальної заробітної плати у розрахунку на один місяць.

3. Розмір пенсійних внесків до корпоративного або професійного пенсійного фонду, що сплачуються за кошти засновників цих фондів і роботодавців-платників, може визначатися у колективному договорі з урахуванням вимог цього Закону.

Засновники корпоративних та професійних пенсійних фондів і роботодавці-платники можуть пропонувати учасникам фондів укладення договору страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду, обов'язкового для всіх учасників фонду, відповідно до визначеного порядку укладання такого договору та розміру внесків на такий вид страхування. Загальний розмір страхових внесків, які сплачуються за таким видом страхування, не може перевищувати 1 відсотка розміру пенсійного внеску, сплачуваного засновником або роботодавцем-платником за кожного учасника фонду. Внески за цим видом страхування сплачуються у порядку, визначеному пенсійним контрактом.

Роботодавець, який здійснює перерахування внесків до відкритого пенсійного фонду від імені своїх працівників - учасників цього пенсійного фонду, може здійснювати внески по добровільному страхуванню ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду. Розмір

таких внесків не може перевищувати 1 відсотка внесків, сплачених відкритому пенсійному фонду за кожного учасника фонду, за умови, що пенсійний фонд надає можливість придбати цей вид страхування як складову частину пенсійного контракту.

4. У разі прийняття фізичною особою рішення щодо накопичення частини обов'язкових страхових внесків у пенсійному фонді на умовах, визначених законодавством, розмір таких пенсійних внесків встановлюється згідно із законодавством про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

5. Максимальний розмір пенсійних внесків за пенсійними схемами недержавного пенсійного забезпечення не обмежується.

6. Пенсійні внески сплачуються лише у національній валюті України, а у випадках, передбачених законодавством України, в іноземній валюті за офіційним обмінним курсом Національного банку України, що діяв на момент сплати, шляхом готівкових та (або) безготівкових розрахунків. Юридичні особи сплачують пенсійні внески лише у безготівковій формі.

7. Пенсійні внески сплачуються шляхом зарахування відповідних грошових сум на поточні рахунки пенсійного фонду у зберігача.

Стаття 51. Прибуток (збиток) від інвестування активів пенсійного фонду

1. Сукупний прибуток (збиток) від інвестування активів пенсійного фонду складається з:

прибутку (збитку) від здійснення операцій з активами пенсійного фонду;

пасивних доходів, отриманих на активи пенсійного фонду (відсотки, які нараховуються та виплачуються на грошові кошти, розміщені на депозитних банківських рахунках, прибуток, який отримується на активи пенсійного фонду, розміщені у цінні папери, тощо).

2. Розподіл прибутку (збитку) між учасниками фонду здійснюється пропорційно сумах, відображеним на їх індивідуальних пенсійних рахунках, на дату здійснення розподілу.

Облік належних учасникам фонду часток прибутку (збитку) здійснюється адміністратором на індивідуальних пенсійних рахунках.

3. Встановлення мінімально гарантованої норми прибутку за будь-якою пенсійною схемою забороняється.

Договір про управління активами пенсійного фонду може включати зобов'язання особи, яка здійснює управління активами пенсійного фонду, щодо забезпечення мінімальної доходності на рівні офіційного індексу інфляції.

4. Облік прибутку (збитку) та його розподіл між учасниками фонду здійснюються адміністратором не рідше ніж один раз на місяць.

5. Використання прибутку, отриманого від пенсійних активів для цілей, не передбачених цим Законом, забороняється.

6. У разі коли за висновком органів державної влади, які здійснюють нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення, річний прибуток пенсійного фонду визнаний неприйнятно низьким порівняно з середніми ринковими показниками або середніми річними прибутками інших пенсійних фондів, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України зобов'язана:

рекомендувати раді пенсійного фонду розглянути питання щодо внесення змін до інвестиційної декларації фонду, заміни особи, що здійснює управління активами такого пенсійного фонду, або щодо здійснення інших заходів для забезпечення дотримання належного рівня інвестиційного прибутку;

повідомити про це Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку.

7. Особливості порядку обчислення та обліку прибутку (збитку) пенсійного фонду встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України разом з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Розділ VII

ЗВІТНІСТЬ ТА ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 52. Звітність у сфері недержавного пенсійного забезпечення

1. Адміністратор щоквартально подає звітність з недержавного пенсійного забезпечення:

Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України;

радам пенсійних фондів, з якими він уклав договори про адміністрування пенсійних фондів.

Щорічно адміністратор подає Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України по кожному пенсійному фонду зведений звіт, який містить інформацію про пенсійний фонд, а також дані звітів про здійснення ним адміністрування такого пенсійного фонду та звітів, наданих протягом звітного року адміністратору особами, які здійснюють управління активами, та зберігачем.

Порядок подання адміністратором звітності особам, визначеним цією частиною, та вимоги до змісту такої звітності встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

У разі погіршення фінансового стану пенсійного фонду Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України може встановлювати іншу періодичність подання звітності адміністратором, але не частіше одного разу на тиждень. Критерії оцінки фінансового стану пенсійного фонду встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

2. Особи, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, подають звітність про управління активами:

Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку - щодо всіх пенсійних фондів, управління активами яких здійснювалося цією особою протягом звітного періоду;

радам пенсійних фондів, з якими укладено договори про управління активами відповідних пенсійних фондів, та адміністраторам таких пенсійних фондів - щодо управління активами цих пенсійних фондів.

Порядок подання звітності про управління активами пенсійних фондів особам, визначеним цією частиною, та вимоги до змісту такої звітності встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

3. Зберігач подає звітність:

Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку - щодо обслуговування всіх пенсійних фондів, яке здійснювалося цим зберігачем протягом звітного періоду, по кожному пенсійному фонду окремо;

радам пенсійних фондів, з якими укладено договори про обслуговування пенсійних фондів зберігачем, та адміністраторам таких пенсійних фондів - щодо обслуговування цих пенсійних фондів.

Порядок подання звітності зберігачем про обслуговування пенсійних фондів особам, визначеним цією частиною, та вимоги до такої звітності встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

4. Страхові організації, що надають послуги з недержавного пенсійного забезпечення, визначені цим Законом, подають звітність з недержавного пенсійного забезпечення Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, фізичним та юридичним особам, з якими укладено відповідні договори.

Порядок подання страховою організацією звітності з недержавного пенсійного забезпечення особам, визначеним цією частиною, та вимоги до такої звітності встановлюються цим Законом та Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

5. Банківські установи, які надають послуги з недержавного пенсійного забезпечення, визначені цим Законом, подають звітність щодо цієї діяльності в порядку, встановленому Національним банком України.

6. Договорами, укладеними радою пенсійного фонду з адміністратором, особами, які здійснюють управління активами, та зберігачем, може передбачатися надання додаткової інформації, крім тієї, яка визначена цією статтею.

7. Адміністратор зобов'язаний один раз на рік безоплатно надавати кожному учаснику пенсійного фонду виписку з індивідуального пенсійного рахунку такого учасника за формою, встановленою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, а також надавати виписки з індивідуального пенсійного рахунку на письмовий запит учасника

фонду за плату, крім випадків, коли ця інформація необхідна учаснику фонду для укладення договору страхування довічної пенсії або договору про виплату пенсії на визначений строк. Максимальний розмір плати за надання виписок з індивідуальних пенсійних рахунків на письмовий запит учасника фонду встановлюється Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Для учасників фонду, які отримують пенсійні виплати з пенсійного фонду, додатково безоплатно надається інформація про загальний обсяг і розмір щомісячних виплат та залишку на індивідуальному пенсійному рахунку (у разі здійснення пенсійної виплати).

Стаття 53. Оприлюднення інформації та реклама у сфері недержавного пенсійного забезпечення

1. Недержавні пенсійні фонди, страхові організації та банківські установи, які надають послуги з недержавного пенсійного забезпечення, інформують громадськість про здійснювану ними діяльність з недержавного пенсійного забезпечення шляхом оприлюднення інформації.

Вимоги до складу інформації, яка підлягає оприлюдненню, та періодичності її оприлюднення встановлює Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.

Інформація, що оприлюднюється недержавним пенсійним фондом, обов'язково повинна містити дані про зміни чистої вартості активів пенсійного фонду та чистої вартості одиниці пенсійних внесків цього фонду.

2. Оприлюднення інформації здійснюється шляхом опублікування її у порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, в друкованих та електронних засобах масової інформації.

Інформація, що підлягає оприлюдненню відповідно до цього Закону, не є конфіденційною.

3. Крім випадків, установлених законом, не підлягає розголошенню та оприлюдненню (є конфіденційною) інформація:

про пенсійні внески, пенсійні виплати та інвестиційний прибуток (збиток), що обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника пенсійного фонду;

з пенсійних депозитних рахунків фізичної особи;

про умови та стан виконання договорів страхування довічної пенсії.

4. Будь-які рекламні матеріали, що стосуються послуг з недержавного пенсійного забезпечення, які планується розповсюдити, подаються Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України не пізніше ніж за 10 робочих днів до їх розповсюдження.

5. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право своїм обґрунтованим рішенням заборонити розповсюдження рекламних матеріалів або прийняти обґрунтоване рішення про обов'язкове внесення змін до рекламних матеріалів, що не

відповідають дійсності або вимогам цього Закону, але не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів з моменту їх отримання.

6. Рекламодавці, що розповсюджують будь-які інформацію та відомості, пов'язані з наданням послуг з недержавного пенсійного забезпечення, несуть відповідальність за їх достовірність згідно із законом.

7. Рекламодавцям забороняється:

1) використовувати неповну або недостовірну інформацію стосовно послуг з недержавного пенсійного забезпечення, що надаються цим рекламодавцем;

2) використовувати порівняльну рекламу з метою недобросовісної конкуренції шляхом зазначення недоліків у діяльності осіб, які провадять аналогічну професійну діяльність з недержавного пенсійного забезпечення, незалежно від того, чи відповідає така інформація про недоліки дійсності;

3) надавати прогноз чи гарантувати зростання доходів учасників недержавного пенсійного забезпечення;

4) робити подарунки (виграші) або давати обіцянку про надання подарунків (виграшів) потенційним учасникам та вкладникам пенсійних фондів або здійснювати будь-які інші заохочувальні заходи, що можуть вплинути на вибір того чи іншого пенсійного фонду його потенційним учасником (вкладником).

8. Реклама послуг з недержавного пенсійного забезпечення може здійснюватися всіма засобами, дозволеними законом.

9. У разі порушення вимог цієї статті Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право застосовувати до винних осіб заходи впливу згідно із законом.

Стаття 54. Вимоги до осіб, які надають агентські послуги

1. Агентські послуги надаються фізичними особами на підставі договору доручення про надання таких послуг, який укладається з адміністратором.

До агентських послуг належать:

1) будь-яка дозволена законодавством діяльність, спрямована на забезпечення переконання осіб у необхідності укладення пенсійного контракту з пенсійним фондом;

2) послуги з укладення пенсійних контрактів від імені адміністратора.

2. Адміністратор повинен вести реєстр осіб, які надають агентські послуги, до якого вноситься така інформація:

1) прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи;

2) дата, місце народження та місце проживання із зазначенням адреси фізичної особи;

(пункт 2 частини другої статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.04.2009 р. N 1276-VI)

3) паспортні дані фізичної особи та її ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів;

4) номер договору доручення про надання агентських послуг, укладеного з цією особою, дати укладання та закінчення (розірвання) цього договору.

3. Агентські послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення має право надавати фізична особа, яка є дієздатною та не має судимості за умисні злочини.

4. Виключення з реєстру особи, яка надає агентські послуги, здійснюється адміністратором у разі:

1) закінчення (розірвання) договору доручення про надання агентських послуг;

2) втрати особою дієздатності;

3) надання агентських послуг з порушенням законодавства;

4) набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо цієї особи за скоєння нею умисного злочину.

5. Адміністратор зобов'язаний надавати на вимогу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України реєстр осіб, які надають агентські послуги, або виписки з такого реєстру.

6. Особи, які надають агентські послуги пенсійним фондам, несуть відповідальність за неналежне здійснення наданих їм повноважень відповідно до положень укладеного з ними договору та згідно із законом.

Розділ VIII ПЕНСІЙНИЙ КОНТРАКТ ТА ПЕНСІЙНА СХЕМА

Стаття 55. Пенсійний контракт

1. Пенсійний контракт є договором між пенсійним фондом та його вкладником, який укладається від імені пенсійного фонду його адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або декількох учасників фонду за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

2. Особі, яка відповідає вимогам цього Закону, не може бути відмовлено в укладенні пенсійного контракту з відкритим пенсійним фондом. Адміністратор корпоративного або професійного пенсійного фонду може укладати пенсійні контракти тільки з тією особою, яка відповідає вимогам, визначеним цим Законом та статутами відповідних пенсійних фондів.

3. Кожен вкладник фонду може укласти один або кілька пенсійних контрактів з адміністратором (адміністраторами) одного чи кількох пенсійних фондів на користь осіб, визначених цим Законом.

4. Вкладник фонду, який є учасником фонду, має право в односторонньому порядку розірвати пенсійний контракт, який укладено з ним особисто, або вимагати зміни його умов.

У разі розірвання пенсійного контракту таким вкладником він повинен укласти, за винятком випадків, передбачених статтею 65 цього Закону, новий пенсійний контракт щодо участі в іншому пенсійному фонді, або укласти договір зі страховою організацією, або відкрити в банку пенсійний депозитний рахунок. При цьому пенсійні кошти вкладника фонду, який є учасником фонду, передаються за його рахунок до іншої фінансової установи, яка надає послуги з недержавного пенсійного забезпечення, в сумі, що обліковується на його індивідуальному пенсійному рахунку в пенсійному фонді і складається з пенсійних внесків, зроблених таким вкладником, та розподіленого на суму цих внесків інвестиційного прибутку (збитку), зменшених на суму витрат, пов'язаних з перерахуванням таких пенсійних коштів.

Розмір витрат на переведення пенсійних коштів обчислюється адміністратором за методикою, встановленою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

У разі, коли на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду, який розриває пенсійний контракт з пенсійним фондом, обліковуються пенсійні внески, які здійснюються на його користь іншими вкладниками, суми цих внесків та розподіленого на них інвестиційного прибутку (збитку) можуть бути вилучені з пенсійного фонду лише після розірвання пенсійних контрактів з такими вкладниками, за винятком випадків, передбачених статтею 65 цього Закону.

5. У разі припинення трудових відносин з роботодавцем-засновником або роботодавцем - платником корпоративного пенсійного фонду його учасник зобов'язаний розірвати пенсійний контракт з таким фондом та може укласти новий пенсійний контракт з адміністратором будь-якого іншого фонду, або укласти договір із страховою організацією, або відкрити в банку пенсійний депозитний рахунок. При цьому пенсійні кошти учасника фонду передаються до іншого пенсійного фонду, страхової організації або на пенсійний депозитний рахунок банку за рахунок учасника фонду в порядку, передбаченому абзацами другим та третім частини четвертої цієї статті, крім випадків припинення трудових відносин згідно з пунктом 1 частини першої статті 40 Кодексу законів про працю України.

У разі припинення трудових відносин згідно з пунктом 1 частини першої статті 40 Кодексу законів про працю України витрати на переведення пенсійних коштів учасника до іншого пенсійного фонду, страхової організації або на пенсійний депозитний рахунок банку здійснюються за рахунок роботодавця.

6. Пенсійний контракт укладається у письмовій формі щонайменше в трьох примірниках, якщо контракт укладається з вкладником, який не є учасником відповідного пенсійного фонду, або у двох примірниках, якщо вкладник є учасником фонду.

Разом з примірником пенсійного контракту адміністратор повинен надати вкладнику та учаснику фонду:

пам'ятку з роз'ясненнями основних положень пенсійного контракту;

копію зазначеної в пенсійному контракті пенсійної схеми;

витяг з основних положень статуту пенсійного фонду та (або) на вимогу вкладника фонду - копію статуту пенсійного фонду.

У всіх примірниках пенсійного контракту робиться відмітка та фіксується дата надання документів, зазначених у цій частині.

Вимоги до пам'ятки з роз'ясненнями основних положень пенсійного контракту, а також до витягу з основних положень статуту пенсійного фонду встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Один примірник пенсійного контракту залишається в адміністратора.

Стаття 56. Істотні умови пенсійного контракту

1. Істотними умовами пенсійного контракту є:

паспортні дані вкладника фонду та його ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів (якщо вкладником є фізична особа) або повне найменування, місцезнаходження (юридична адреса) постійно діючого органу управління, реєстраційні та банківські реквізити вкладника фонду (якщо вкладником є юридична особа);

паспортні дані учасника фонду та його ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів;

посилання на обрану вкладником фонду пенсійну схему;

строк дії пенсійного контракту, умови його зміни та розірвання;

порядок розрахунків між пенсійним фондом та учасником фонду у разі дострокового розірвання пенсійного контракту або ліквідації пенсійного фонду;

права, обов'язки, відповідальність сторін та порядок розв'язання спорів;

розмір пенсійних внесків та умови його зміни.

У пенсійному контракті також можуть бути зазначені інші умови за згодою сторін.

2. Разом з пенсійним контрактом вкладнику (учаснику) фонду надається інформація про адміністратора, осіб, які здійснюють управління активами, та зберігача пенсійного фонду, яка включає їх реєстраційні, банківські реквізити та реквізити відповідних ліцензій.

3. Пенсійний контракт повинен відповідати положенням статуту пенсійного фонду і обов'язково містити застереження про те, що держава не несе відповідальності за зобов'язаннями пенсійного фонду.

Стаття 57. Зобов'язання сторін за пенсійним контрактом

1. Відповідно до пенсійного контракту адміністратор зобов'язується від імені пенсійного фонду:

здійснювати недержавне пенсійне забезпечення учасника (учасників) фонду на умовах, визначених законодавством, пенсійною схемою та пенсійним контрактом;

забезпечувати ведення персоніфікованого обліку учасників фонду;

надавати учаснику фонду інформацію про стан його індивідуального пенсійного рахунку;

забезпечувати відшкодування в установленому законом порядку учасникам фонду збитків, завданих унаслідок порушення законодавства та умов пенсійного контракту;

дотримувати і забезпечувати дотримання законних інтересів вкладників та учасників пенсійного фонду, не розголошувати інформацію про умови пенсійного контракту та розмір пенсійних коштів, які належать учаснику фонду, крім випадків, передбачених законом;

виконувати і забезпечувати виконання інших обов'язків, визначених пенсійним контрактом, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами з питань недержавного пенсійного забезпечення.

2. Вкладник фонду за пенсійним контрактом зобов'язується:

сплачувати на користь учасника (учасників) фонду пенсійні внески у порядку, встановленому законодавством, пенсійною схемою та пенсійним контрактом;

відшкодовувати пенсійному фонду збитки, завдані внаслідок порушення вкладником фонду умов законодавства, пенсійної схеми та пенсійного контракту;

виконувати інші умови, визначені пенсійним контрактом.

Стаття 58. Строк дії пенсійного контракту

1. Пенсійний контракт набирає чинності з моменту його підписання вкладником фонду та адміністратором.

2. Дія пенсійного контракту вважається закінченою:

1) після повного виконання вкладником фонду своїх зобов'язань за пенсійним контрактом та укладення учасником (учасниками) фонду договору про виплату пенсії на визначений строк з пенсійним фондом;

- 2) після передачі пенсійних коштів учасника фонду страховій організації відповідно до укладеного учасником фонду договору страхування довічної пенсії;
- 3) після передачі пенсійних коштів учасника фонду банківській установі відповідно до укладеного учасником фонду договору про відкриття пенсійного депозитного рахунку;
- 4) у разі смерті учасника фонду та виконання передбачених у зв'язку з цим умов;
- 5) у разі ліквідації пенсійного фонду в порядку, передбаченому цим Законом;
- 6) у разі заміни вкладником фонду пенсійного фонду на умовах та у порядку, передбачених цим Законом;
- 7) у разі ліквідації вкладника фонду - юридичної особи, без визначення його правонаступника;
- 8) у разі дострокового розірвання контракту в порядку, передбаченому цим Законом;
- 9) в інших випадках, передбачених пенсійним контрактом згідно з цим Законом.

3. У разі прийняття рішення про заміну пенсійного фонду вкладник фонду зобов'язаний:

укласти пенсійний контракт з іншим пенсійним фондом або договір із страховою організацією чи банківською установою;

надіслати адміністратору пенсійного фонду, участь у якому припиняється, заяву про розірвання пенсійного контракту та копію пенсійного контракту, укладеного з іншим пенсійним фондом, або договір із страховою організацією чи банківською установою.

Передача пенсійних коштів, належних учаснику фонду, здійснюється адміністратором у порядку, встановленому статтею 18 цього Закону.

4. У разі несвоєчасного перерахування пенсійних коштів учасника фонду адміністратор за власний рахунок сплачує учаснику фонду пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України в розрахунку на 1 день від суми, що підлягає перерахуванню за кожен день прострочення платежу, у порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право прийняти рішення щодо зменшення суми пені, нарахованої адміністратору, якщо затримка у перерахуванні пенсійних коштів учасника фонду сталася з поважних причин.

Стаття 59. Пенсійні схеми

1. Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюється пенсійними фондами, визначаються пенсійними схемами, які розробляються з дотриманням вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів з питань недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійні схеми та зміни до них підлягають реєстрації в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

Пенсійний фонд може використовувати кілька пенсійних схем.

2. Пенсійна схема повинна відображати:

опис всіх видів та умов здійснення пенсійних виплат;

порядок визначення розміру пенсійних виплат;

строк, протягом якого здійснюються пенсійні виплати, та порядок їх здійснення;

порядок та строки сплати пенсійних внесків, у тому числі можливість їх зміни за умовами пенсійного контракту;

умови та порядок участі у пенсійній схемі;

права та обов'язки вкладника, учасника фонду за даною пенсійною схемою;

інші умови, що не суперечать законодавству.

3. Вкладники фонду мають право вільного вибору пенсійної схеми, якщо інше не передбачено законодавством, а також мають право на зміну пенсійної схеми, але не частіше одного разу на 6 місяців.

4. Внесення змін до умов пенсійних схем дозволяється лише за умови їх реєстрації в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. При цьому пенсійний фонд має право запроваджувати нові пенсійні схеми, а також вносити зміни чи анулювати пенсійні схеми у разі:

відсутності пенсійних контрактів, укладених за пенсійними схемами, що змінюються або анулюються;

отримання письмової згоди всіх вкладників фонду, з якими укладені пенсійні контракти за пенсійною схемою, яка змінюється.

Розділ ІХ **ПЕНСІЙНІ ВИПЛАТИ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ**

Стаття 60. Види пенсійних виплат

1. Пенсійні фонди відповідно до цього Закону можуть здійснювати такі види пенсійних виплат:

1) пенсія на визначений строк;

2) одноразова пенсійна виплата.

2. Розміри пенсійних виплат визначаються виходячи з сум пенсійних коштів, що обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду, тривалості виплати та формули розрахунку величини пенсії на визначений строк згідно з методикою, затвердженою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

3. Пенсійні виплати здійснюються у грошовій формі в національній валюті України.

4. Адміністратор планує обсяг грошових коштів, необхідних для здійснення пенсійних виплат учасникам фонду відповідно до укладених пенсійних контрактів, та надає відповідну інформацію особам, що здійснюють управління пенсійними активами цього фонду в порядку, визначеному договором про управління активами.

Стаття 61. Умови та строки здійснення пенсійних виплат пенсійними фондами

1. Підставами для здійснення пенсійних виплат пенсійними фондами є:

- 1) досягнення учасником фонду пенсійного віку, визначеного відповідно до цього Закону;
- 2) визнання учасника фонду інвалідом;
- 3) медично підтверджений критичний стан здоров'я (онкозахворювання, інсульт тощо) учасника фонду;
- 4) виїзд учасника фонду на постійне проживання за межі України;
- 5) смерть учасника фонду.

2. Пенсійний вік, після досягнення якого учасник фонду має право на отримання пенсійної виплати, визначається за заявою учасника фонду, форма якої встановлюється Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, крім випадків, коли пенсійний вік визначається пенсійним контрактом відповідно до закону, що встановлює обов'язковість відрахувань на недержавне пенсійне забезпечення для окремих категорій громадян.

Пенсійний вік, що визначається учасником фонду, може бути меншим або більшим від пенсійного віку, який надає право на пенсію за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням, але не більше ніж на 10 років, якщо інше не визначено законами.

У заяві учасника фонду, де визначається дата настання його пенсійного віку з дотриманням обмежень, встановлених цією частиною, учасник фонду зобов'язаний зазначити вид обраної ним пенсійної виплати. Заява подається адміністратору пенсійного фонду не пізніше ніж за два місяці до настання пенсійного віку, визначеного учасником фонду.

Учасник фонду має право змінити визначений ним пенсійний вік шляхом подання про це заяви адміністратору не пізніше ніж за 15 робочих днів до настання визначеного ним пенсійного віку.

3. У разі набуття учасником фонду права на отримання пенсії по інвалідності за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням виплата пенсії за рахунок коштів пенсійного фонду допускається раніше настання пенсійного віку, визначеного цим Законом. У цьому випадку учасник фонду має право визначити свій пенсійний вік після настання інвалідності без урахування обмежень, встановлених частиною другою цієї статті, та подати заяву адміністратору.

4. Виплата пенсії на визначений строк, що здійснюється за рахунок коштів пенсійного фонду, розпочинається з дня досягнення учасником фонду віку, визначеного в його заяві, із здійсненням першої виплати протягом 45 робочих днів.

Одноразова пенсійна виплата здійснюється за умов, визначених статтею 65 цього Закону.

5. Відмова або затримка в здійсненні пенсійних виплат забороняється, крім випадків, передбачених законом. У разі відмови або затримки пенсійних виплат учасник фонду має право оскаржити дії осіб, які здійснюють пенсійні виплати, до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України або до суду. Порушення строків здійснення пенсійних виплат є підставою для застосування санкцій, встановлених законом.

6. Пенсійні виплати з пенсійного фонду здійснюються незалежно від отримання виплати за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням або з інших джерел.

Стаття 62. Порядок укладення та оплати договору страхування довічної пенсії за рахунок пенсійних коштів учасника фонду

1. Довічні пенсії (довічні анuitети) виплачуються учасникам фондів страховими організаціями, з якими ці учасники уклали договір страхування довічної пенсії, за рахунок грошових коштів, перерахованих страховій організації.

2. Договір страхування довічної пенсії укладається між учасником фонду та страховою організацією згідно із законодавством про страхування з урахуванням вимог, передбачених цим Законом та пенсійним контрактом, після настання пенсійного віку, визначеного учасником фонду відповідно до цього Закону.

Для укладення договору страхування довічної пенсії учасник фонду подає страховій організації довідку адміністратора про обсяг належних йому пенсійних коштів.

3. Учасник фонду повідомляє адміністратора про обрану ним страхову організацію та подає письмову заяву про перерахування до цієї страхової організації належних йому пенсійних коштів. Учасник фонду має право перерахувати до страхової організації свої пенсійні кошти повністю або частково.

4. Страхова організація розраховує розмір довічної пенсії, який зазначається в договорі страхування довічної пенсії, на основі актуарних розрахунків згідно з сумою, що визначена особою, яка укладає договір, та довідкою, виданою адміністратором пенсійного фонду, про наявність у такої особи цієї суми пенсійних коштів. У разі перерахування до страхової організації грошових коштів для оплати договору страхування довічної пенсії у сумі, що не відповідає сумі, визначеній у заяві особи, яка придбає довічний анuitет, розмір довічної

пенсії повинен бути скоригований відповідно до актуарних розрахунків протягом трьох днів після отримання грошових коштів від пенсійного фонду.

У разі коли несвоєчасно сплачені вкладником на користь учасника фонду пенсійні внески надійшли до фонду після дати перерахування страховій організації належних цьому учаснику пенсійних коштів, адміністратор пенсійного фонду зобов'язаний перерахувати суму несвоєчасно отриманих пенсійних внесків учасника фонду до страхової організації, з якою зазначений учасник фонду уклав договір страхування довічної пенсії. При цьому у додатку до договору страхування довічної пенсії, який є невід'ємною його частиною, визначається новий розмір довічної пенсії відповідно до оплаченого договору страхування довічної пенсії, встановлений на дату включення зазначеного додатка у договір страхування.

5. Страхова організація зобов'язана надати учаснику фонду, з яким укладено договір, письмове повідомлення про надходження грошових коштів від пенсійного фонду та їх розмір протягом семи робочих днів після їх отримання, а також про скоригований розмір довічної пенсії у разі проведення такого коригування.

6. Для забезпечення виплати довічної пенсії страховою організацією адміністратор зобов'язаний на підставі заяви учасника фонду про перерахування пенсійних коштів страховій організації забезпечити перерахування відповідній страховій організації пенсійних коштів, що належать учаснику фонду, протягом п'яти робочих днів після отримання заяви.

7. Пенсійні кошти перераховуються страховій організації у сумі, визначеній в заяві учасника фонду, виходячи із суми, облікованої на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду на день настання визначеного ним пенсійного віку.

У разі несвоєчасного перерахування пенсійних коштів учасника фонду страховій організації адміністратор за власний рахунок сплачує учаснику фонду пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України в розрахунку на 1 день від суми, що підлягає перерахуванню, за кожний день прострочення платежу.

Порядок обчислення суми пенсійних коштів, їх перерахування встановлюються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

8. У разі коли сума пенсійних коштів, що підлягає перерахуванню страховій організації, не досягає розміру мінімальної суми пенсійних накопичень, встановленого Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, учасник фонду (а в разі його смерті - спадкоємці) має право отримати належні йому пенсійні кошти як одноразову пенсійну виплату.

9. Страхова організація зобов'язана відшкодувати збитки особі, з якою укладено договір страхування довічної пенсії, пов'язані з недотриманням страховою організацією умов цього договору, згідно із законом.

10. Порухення адміністратором або страховою організацією, з якою укладено договір страхування довічної пенсії, встановленого пенсійним контрактом або договором страхування довічної пенсії порядку оплати договору страхування або виплати відповідної пенсії не може бути підставою для будь-якого обмеження права учасника фонду на належні йому пенсійні кошти та обумовлені виплати.

Стаття 63. Пенсія на визначений строк

1. Виплата пенсії на визначений строк здійснюється адміністратором пенсійного фонду:

- 1) за бажанням учасника фонду, який має право на отримання пенсійних виплат відповідно до його заяви;
- 2) на вимогу учасника фонду (з дня виникнення у нього права згідно з умовами пенсійного контракту на страхування довічної пенсії, якщо придбання довічного анuitету може негативно вплинути на розмір пенсійних виплат).

Пенсія на визначений строк розраховується виходячи із строку не менш як десять років від початку здійснення першої виплати.

2. Протягом періоду виплати пенсії на визначений строк, установленого частиною першою цієї статті, учасник фонду у будь-який час може:

- 1) перейти до іншого пенсійного фонду з метою подальшого отримання пенсії обраного виду. При цьому пенсійний фонд, до якого перейшов учасник фонду, продовжує виплату такої пенсії протягом строку, що залишився;
- 2) укласти із страховою організацією договір страхування довічної пенсії з оплатою такого договору за рахунок пенсійних коштів, які обліковуються на його індивідуальному пенсійному рахунку в пенсійному фондi.

3. Для отримання пенсії на визначений строк учасник фонду подає адміністратору заяву.

У разі укладення договору про виплату пенсії на визначений строк з іншим пенсійним фондом учасник фонду подає адміністратору обраного пенсійного фонду копію виписки з індивідуального пенсійного рахунку та копію заяви адміністратору пенсійного фонду, в якому накопичувалися пенсійні кошти учасника фонду.

На підставі поданої заяви учасника фонду такі пенсійні кошти повинні бути перераховані до обраного ним пенсійного фонду протягом п'яти робочих днів після отримання заяви.

У разі порушення зазначеного строку адміністратор сплачує учаснику фонду пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України в розрахунку на 1 день від суми, належної до перерахування, за кожен день прострочення платежу, у порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Стаття 64. Вимоги до договору про виплату пенсії на визначений строк

1. Істотними умовами договору про виплату пенсії на визначений строк є:

повне найменування пенсійного фонду та адміністратора, який здійснюватиме виплату пенсії, адреса, банківські реквізити, дата і номер свідоцтва про державну реєстрацію;

паспортні дані учасника фонду та його ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів;

тарифи адміністративних витрат, пов'язаних з виконанням зобов'язань за таким договором;

обраний пенсійний вік учасника фонду;

умови, періодичність та тривалість виплати пенсії на визначений строк;

права і обов'язки сторін договору;

відповідальність сторін договору за невиконання або неналежне виконання умов договору;

порядок зміни та розірвання договору;

порядок розрахунку залишку належних учаснику фонду пенсійних коштів у разі зміни або розірвання договору;

порядок надання інформації, визначеної у частині другій цієї статті.

Договір може містити інші умови за згодою сторін.

2. На початку кожного фінансового року особі, яка отримує пенсію на визначений строк, обов'язково надається інформація про:

суму пенсійних коштів, яка обліковувалася на індивідуальному пенсійному рахунку отримувача пенсії станом на початок звітного фінансового року, сплачені протягом цього року пенсійні внески та розподілений інвестиційний прибуток (збиток);

обсяг здійснених пенсійних виплат за рахунок пенсійних коштів, що обліковуються на її індивідуальному пенсійному рахунку;

суму вартості послуг, сплачену протягом попереднього (звітного) фінансового року.

Отримувач пенсії на визначений строк має право вимагати надання зазначеної в цій частині інформації станом на будь-яку дату. У цьому разі така інформація надається за рахунок отримувача пенсії, крім випадків, коли вона необхідна для укладення договору страхування довічної пенсії. Максимальний розмір плати за надання інформації на письмову вимогу отримувача пенсії встановлюється Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

У разі смерті отримувача пенсії особі, яка має право на отримання належної їй суми пенсійних коштів, інформація, передбачена у цій частині, надається безоплатно станом на день смерті отримувача пенсії.

3. Договір про виплату пенсії на визначений строк укладається у письмовій формі. При цьому обов'язковою умовою є ознайомлення особи, яка укладає договір, з пам'яткою, що містить роз'яснення основних положень договору про виплату пенсії на визначений строк, складеною

відповідно до вимог, встановлених Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

4. Розмір пенсії на визначений строк обчислюється за методикою, затвердженою Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

5. Адміністратор за власний рахунок відшкодовує збитки, завдані учасникам фонду внаслідок надання недостовірної інформації або перерахування ним неповної суми пенсійних коштів до іншого пенсійного фонду, страхової організації або на пенсійний депозитний рахунок. Адміністратори не несуть відповідальності за недостатність суми перерахованих пенсійних коштів, якщо вона виникла внаслідок порушення порядку сплати пенсійних внесків вкладником фонду.

6. Інвестування активів, з яких виплачується пенсія на визначений строк, може здійснюватись у боргові цінні папери з фіксованим доходом та шляхом розміщення на банківські депозитні рахунки з урахуванням вимог статті 49 цього Закону, які застосовуються до зазначених об'єктів інвестування.

7. Адміністратор, що здійснює виплату пенсії на визначений строк, зобов'язаний відшкодувати особі, з якою укладено відповідний договір, збитки, завдані внаслідок недотримання умов договору, згідно із законом.

8. Пенсійні активи та грошові кошти, призначені для виплати пенсії на визначений строк, а також отримані на ці активи та кошти доходи підлягають обліку та інвестуванню відповідно до вимог частини шостої цієї статті окремо від інших пенсійних активів.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право встановлювати додаткові вимоги до обліку та інвестування пенсійних активів та коштів, призначених для виплати пенсії на визначений строк.

9. Порушення встановленого порядку здійснення виплати пенсії на визначений строк не може бути підставою для будь-якого обмеження права учасника фонду на належні йому пенсійні кошти та пенсійні виплати.

Стаття 65. Пенсійна виплата, що здійснюється одноразово

1. Пенсійна виплата може здійснюватися адміністратором одноразово на вимогу учасника фонду в разі:

1) медично підтвердженого критичного стану здоров'я (онкозахворювання, інсульт тощо) або настання інвалідності учасника фонду;

2) коли сума належних учаснику фонду пенсійних коштів на дату настання пенсійного віку учасника фонду не досягає мінімального розміру суми пенсійних накопичень, встановленого Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;

3) виїзду учасника фонду на постійне проживання за межі України.

2. Пенсійна виплата здійснюється одноразово спадкоємцям учасника фонду адміністратором у випадках, передбачених цим Законом.

Для отримання пенсійної виплати, що здійснюється одноразово, учасники фонду, а у разі смерті учасника - його спадкоємці, подають адміністратору заяву та документи, які підтверджують їхнє право на отримання цієї виплати.

3. Пенсійна виплата, що здійснюється одноразово, визначається виходячи із суми пенсійних коштів, які обліковуються на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду на день подання заяви на отримання такої виплати.

Пенсійна виплата, що здійснюється одноразово, провадиться протягом п'яти робочих днів після отримання відповідної заяви та необхідних документів.

4. У разі порушення строку, визначеного частиною третьою цієї статті, адміністратор за власний рахунок сплачує отримувачу пенсійної виплати, що здійснюється одноразово, пеню в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України в розрахунок на 1 день від суми, що підлягала виплаті, за кожний день прострочення платежу, у порядку, визначеному Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України.

Розділ X УСПАДКУВАННЯ ПЕНСІЙНИХ АКТИВІВ

Стаття 66. Розподіл та успадкування пенсійних активів

1. Пенсійні кошти, накопичені за час перебування у шлюбі одним з подружжя у пенсійному фонді, страховій організації чи на пенсійному депозитному рахунку, є спільним майном подружжя, якщо інше не передбачено шлюбним контрактом. У разі розподілу пенсійних коштів у зв'язку з розірванням шлюбу кожна із сторін визначає відповідно пенсійний фонд, страхову організацію чи банківську установу, яка має право на відкриття пенсійного депозитного рахунку, для передачі належної їй частини пенсійних коштів та письмово повідомити про це адміністратора, страхову організацію та банківську установу, з яких передаються пенсійні кошти.

2. Пенсійні кошти успадковуються особою (особами), яка є спадкоємцем власника таких коштів згідно з цивільним законодавством України.

3. У разі ненадходження чергового внеску від учасника фонду, застрахованої особи або особи, яка відкрила на свою користь пенсійний депозитний рахунок, адміністратор, страхова організація або банк повинні з'ясувати причину такого ненадходження. Якщо надходження внесків припинено у зв'язку із смертю учасника фонду, адміністратор зобов'язаний письмово повідомити державну нотаріальну контору за місцем проживання учасника фонду протягом десяти робочих днів після отримання інформації про смерть такого учасника фонду. Повідомлення надсилається за рахунок пенсійних коштів, що належали померлому учаснику фонду, рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

Спадкоємець, який прийняв спадщину, зобов'язаний протягом двох місяців після закінчення строку для прийняття спадщини подати адміністратору заяву про оформлення права на спадщину.

Успадковані пенсійні кошти виплачуються спадкоємцям як одноразова пенсійна виплата в порядку, визначеному цим Законом.

4. Адміністратор, страхова організація або банківська установа здійснює одноразову пенсійну виплату спадкоємцям у строки, визначені цим Законом, якщо протягом цього строку не було накладено заборону на здійснення виплати згідно із законом.

Розділ XI

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД ТА КОНТРОЛЬ У СФЕРІ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття 67. Органи, що здійснюють державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення

1. Держава гарантує дотримання законодавства з метою захисту майнових прав і законних інтересів учасників недержавного пенсійного забезпечення шляхом здійснення нагляду та контролю відповідними державними органами.

2. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення - за діяльністю недержавних пенсійних фондів, страхових організацій та банківських установ - здійснює Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України у межах повноважень і в порядку, визначених цим Законом, Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" та іншими актами законодавства України.

3. Державний нагляд та контроль за діяльністю осіб, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, та зберігачів здійснюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку в межах повноважень та в порядку, передбачених законодавством. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку зобов'язана письмово повідомляти Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України про санкції до таких осіб та підстави їх застосування протягом 10 робочих днів з моменту накладення таких санкцій.

4. Контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері недержавного пенсійного забезпечення здійснює Антимонопольний комітет України в межах повноважень, передбачених законом. Антимонопольний комітет України письмово повідомляє Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України про прийняті ним рішення щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції учасниками недержавного пенсійного забезпечення. Органи, що здійснюють нагляд та контроль за діяльністю у сфері недержавного пенсійного забезпечення, повідомляють Антимонопольний комітет України про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції учасниками недержавного пенсійного забезпечення.

5. Рішення органів, що здійснюють державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення, прийняті відповідно до компетенції цих органів, є обов'язковими

для виконання пенсійними фондами, адміністраторами, особами, що здійснюють управління активами, зберігачами, страховими організаціями, банківськими установами, що відкривають пенсійні депозитні рахунки. Дії зазначених органів можуть бути оскаржені у порядку, встановленому законом, у тому числі в судовому порядку.

6. Органи, які здійснюють державний нагляд та контроль за діяльністю у сфері недержавного пенсійного забезпечення, зобов'язані:

надавати один одному інформацію, яка є необхідною для здійснення ними регулювання в сфері недержавного пенсійного забезпечення, та необхідні консультації;

оприлюднювати перелік юридичних осіб, які провадять діяльність у сфері недержавного пенсійного забезпечення;

здійснювати інші дії з координації своєї діяльності, передбачені законодавством з регулювання ринків фінансових послуг, у тому числі спільні перевірки відповідних осіб, що надають послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

7. У разі виявлення фактів неналежного виконання зобов'язань особами, що здійснюють управління пенсійними активами, та зберігачем Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України повинна повідомити про це Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку і порушити, у разі необхідності, питання про застосування санкцій. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку після отримання такого повідомлення зобов'язана поінформувати Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України про вжиті заходи.

У разі неналежного виконання зобов'язань банківською установою, що відкриває пенсійні депозитні рахунки, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України повинна повідомити про це Національний банк України і порушити, у разі необхідності, питання про застосування санкцій. Національний банк України після отримання такого повідомлення зобов'язаний поінформувати Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України про вжиті заходи.

8. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України повинна вживати заходів щодо захисту прав учасників недержавного пенсійного забезпечення, в тому числі шляхом подання позову до суду в інтересах таких осіб, якщо їх права порушуються будь-якими особами, підприємствами, установами, організаціями, включаючи органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

9. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України застосовує засоби нагляду, інспектування та заходи впливу згідно із законодавством про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг.

Розділ XII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року.

2. Підприємства, установи та організації, які займаються недержавним пенсійним забезпеченням або в назвах яких використовуються слова "недержавний пенсійний фонд" чи "пенсійний фонд", крім Пенсійного фонду України та його органів, а також підприємств, установ і організацій, що перебувають в управлінні Пенсійного фонду України, можуть здійснити реорганізацію в пенсійні фонди, створені відповідно до вимог цього Закону, у строки та в порядку, встановлені Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, з урахуванням особливостей, визначених пунктом 3 цього розділу, або ліквідуватися.

Особи, зазначені в абзаці першому цього пункту, які не прийняли рішення про реорганізацію або ліквідацію, повинні виключити зі своїх найменувань слова "пенсійний фонд" та здійснити реорганізацію в один з видів небанківських фінансових установ відповідно до Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг". Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України встановлює індивідуальний порядок реорганізації таких осіб.

Особи, які прийняли рішення про реорганізацію, зобов'язані розробити план реорганізації та подати його на затвердження Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, при цьому вони зобов'язані:

1) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити:

інвестування нових надходжень пенсійних внесків з дотриманням вимог цього Закону;

укладення договорів із зберігачами та особами, що отримали ліцензію на провадження діяльності з управління активами, відповідно до вимог цього Закону;

2) протягом шести місяців з дня прийняття правил, вимог та порядку, передбачених цим Законом, розробити і подати на реєстрацію до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України інвестиційні декларації. Такі інвестиційні декларації додатково до вимог, визначених цим Законом, повинні містити інформацію про поточний стан пенсійних активів (на день набрання чинності цим Законом), план приведення структури пенсійних активів та використовуваних пенсійних планів у відповідність з вимогами цього Закону;

3) привести свої організаційну структуру, найменування та нормативні документи у відповідність з вимогами цього Закону, укласти договір про адміністрування пенсійного фонду з особою, яка отримала ліцензію на провадження діяльності з адміністрування пенсійних фондів, до кінця фінансового року, в якому набрав чинності цей Закон. При цьому Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України має право видавати обов'язкові для виконання інструкції;

4) протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом привести всі пенсійні активи у відповідність з вимогами цього Закону в порядку, встановленому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України;

5) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом зареєструватися в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України відповідно до вимог цього Закону та провести оцінку вартості пенсійних активів, вважаючи днем встановлення

розрахункової вартості одиниці пенсійних внесків у розмірі 1 гривня перший день місяця, що настає за днем реєстрації такої особи в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Для реєстрації таких юридичних осіб у Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України крім документів, передбачених статтею 11 цього Закону, подаються звіти про результати фінансово-господарської діяльності за попередній фінансовий рік та на останню звітну дату поточного року, що передувала дню подання заяви на реєстрацію, підтвержені висновком аудитора.

3. Особи, зазначені в пункті 2 цього розділу, що були зареєстровані і провадили діяльність з недержавного пенсійного забезпечення на день набрання чинності цим Законом:

1) у разі використання пенсійних планів або пенсійних схем, що базуються на внесках роботодавців за рахунок прибутку, мають право продовжувати роботу, пов'язану із здійсненням такого пенсійного забезпечення для існуючих на дату набрання чинності цим Законом учасників пенсійних фондів, за умови подання до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України детальної інформації щодо методології розрахунків пенсійних виплат за формою, встановленою цим органом;

2) у разі використання пенсійних планів (схем) з визначеними пенсійними виплатами не мають права укладати нові договори (пенсійні контракти) з учасниками пенсійних фондів за такими пенсійними планами (схемами) з дня опублікування цього Закону та зобов'язані надати Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України план поступового переходу з пенсійних планів (схем) з визначеними пенсійними виплатами до пенсійних планів (схем) з визначеними пенсійними внесками.

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України зобов'язана надавати консультації та методичну допомогу зазначеним особам щодо розроблення планів поступового переходу з пенсійних планів (схем) з визначеними пенсійними виплатами до пенсійних планів (схем) з визначеними пенсійними внесками.

4. Юридичним особам, діяльність яких не відповідає вимогам цього Закону та які не виконують положення пункту 2 цього розділу, забороняється використовувати у своєму найменуванні та рекламі своєї діяльності слова "пенсійний фонд", "пенсійний план", "пенсійне забезпечення", "пенсійна схема", "пенсійні заощадження" та пропонувати населенню України послуги, пов'язані із здійсненням будь-яких пенсійних виплат.

Дія цього Закону не поширюється на пенсійні депозити (вклади), фонди, створені відповідно до Закону України "Про проведення експерименту в житловому будівництві на базі холдингової компанії "Київміськбуд", протягом терміну експерименту.

5. Кабінету Міністрів України:

1) у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законодавчих актів з питань оподаткування, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення;

2) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів України "Про страхування", "Про банки і

банківську діяльність" та інших законодавчих актів з метою приведення їх у відповідність з цим Законом;

3) у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд і приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність з цим Законом та скасування тих нормативно-правових актів, які не відповідають цьому Закону;

4) протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом забезпечити розроблення та затвердження нормативно-правових актів, віднесених цим Законом до компетенції Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

6. Національному банку України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести у відповідність з цим Законом свої нормативно-правові акти і забезпечити розроблення та затвердження нормативно-правового акта щодо спрощеного порядку інвестування пенсійних активів недержавних пенсійних фондів та страхових організацій у цінні папери іноземних емітентів відповідно до статті 49 цього Закону та придбання з цією метою вільно конвертованої валюти.

7. З дня набрання чинності цим Законом інші законодавчі акти застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

**м. Київ
9 липня 2003 року
N 1057-IV**